

569

Az UJK
és bán

Cikkeink
forrás n

Kéziratok... megőrzésükre nem vállalkozunk

Uj Nemzetter Robert

Budapest

Diastér 2 11 2 8

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre . . . . . 600 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vétetnek fel

Nyolcmilliárd

Vegyünk ceruzát a kezünkbe és számoljunk.

Argetoianu huszonötmilliárdos költségvetést próbál összerakni a jövő esztendőre. Ebből tízmilliárdot elnyelnek a hadügyi tárca improduktív kiadásai, hétmilliárdot pedig a román állami tartozások feneketlen mólójába kerül.

Marad tehát a román állam szükségletei számára nyolcmilliárd lej. Ird és mondj: nyolcmilliárd. Ebből kell, hogy eleget tegyen a román állam azoknak az egyre inkább növekvő szociális kötelezettségeknek, amelyeket a modern élet az államra ró. Ebből kell fenntartani az iskolákat, ebből kell fedezni az állambiztonság által megkövetelt kiadásokat. Ebből kell juttatni valamit a kultúra, művészet támogatására. Ebből kell finanszírozni az állam szociális intézményeit, ebből kell támogatni az ország kereskedelmét és iparát, ebből kell fenntartani a közigazgatási apparátust és ebből kell fedezni a külpolitika költségeit.

Nyolcmilliárdból.

Szomorú perspektíva!

Ez a nyolcmilliárd azt jelenti, hogy a román állam képtelen az államéletből fakadó kötelezettségeknek eleget tenni. Ez a nyolcmilliárd már több, mint a stagnálás. Ez maga a csőd.

Udvarias kritika

Majdnem egy esztendeje, hogy tul vagyunk a népszámlálás édes örömein. Hogy végre tíz esztendő után nyugati mintára számbavették a nemzetiségünket, a gyerekeink számát és a nagynénink állampolgárságát.

Es mi minden történt ez alatt az év alatt.

Hogy egyebet ne mondjunk, Hexner Béla már el is itélték hat hónapra, éppen a népszámlálás miatt. Sőt mi több, Manoila doktor, aki a népszámlálás kormánybiztosa volt, éppen ma adta be lemondását magas hivataláról.

Ennyi minden történt a népszámlálás körül nem egészen egy év alatt.

Csak az nem történt meg, ami pedig a legfontosabb lett volna. Hogy végre valahára el is készüljön a népszámlálási statisztika. Ma tettek közzé pontosan harmadszor a népszámlálás eredményeit. De még mindig nem az igazi eredményt. Ezek a számok még mindig csak megközelítők. Hol vagyunk még az igazi számoktól? Manoila kormánybiztos éppen azért mondott le, mert — nincs pénz a népszámlálási adatok feldolgozására.

Azaz egészen precíz: már nincs pénz. Mert valamikor volt. Százmillió lej. Egészen tekintélyes summa. Csak már elfogyott és az egész százmillió lej mindössze néhány megközelítő adatot fiadzott.

Szeretnénk ezeket az ideiglenes adatokat egészen udvariasan kezelni. Valahogy úgy, mint az egyik német fejedelem udvari tudósa. A fejedelem mindenáron verseket akart írni. Addig kizozta magát, amíg össze is kalapált egy nehányat. Szalad vele az udvari tudóshoz, hogy kikérje esztétikai véleményét.

A litterátus ember elolvasta a verseket, megvakarta a fejét, azután feltalálta magát:

— Fenség — mondotta — önnek minden sikerül, amit akar. A fenség rossz verseket akart írni és ime csakugyan rossz verseket írt.

Horatio igazsága

A jó öreg Horatio mondja a „Hamlet”-ben, hogy számos dolgok vagynak égen és földön, melyek értelmünkkel fel nem foghatók. Horatio ezt a megállapítást misztikus vonatkozásban tette és főleg a természet, a halál, a születés, a sors és végzettség tükreire értette. És igazas volt: az élet nem pusztán értelmi, hanem egyben érzelmi megnyilatkozás is — és az érzelmi tükreik még ma sincsenek feltárva. Az értelem azonban rendszerint nem bír

Jorga lapja energikusan cáfolja a koncentrációs kormányról elterjedt híreket

„A miniszterelnököt felhatalmazták a kormány bukásáról szóló hírek határozott megcáfolására.” Kétmilliárd százötvenmillióval csökkentették a hadügyi tárca költségvetését. Bajok a nemzeti parasztpártban Maniu visszavonulása miatt

Bucuresti-Bukarest, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombaton és vasárnap politikai körökben komolyan beszéltek arról, hogy a Jorga-Argetoianu kormányt rövid időn belül koncentrációs kormány váltja fel. Két momentum adott különösképpen tápot ennek a verzióknak. Az egyik az, hogy az uralkodó audienciára kérte magához a politikai pártok vezetőit. A másik azokban a nehézségekben volt megtalálható, amelyekkel a kormány az 1932. évi költségvetés összeállítása körül küzd. A huszonötmilliárdos költségvetés nem lehetséges másképpen, minthogy az összes minisztériumok költségvetéseiből jelentős összegeket töröljenek. Az egyes miniszterek azonban nehezen hajlandók az Argetoianu által a személyi és anyagi kiadásoknál kért reduciókma belemenni.

Jorga mérge

Emiatt az egyes miniszterek, sőt Jorga és Argetoianu között is surlódások keletkeztek, amelyek az utóbbi napokban nyílt konfliktusba csúszosodtak ki. Óriási küzdelmek voltak például a hadügyi tárca költségvetésének összeállítása körül, míg aztán Argetoianunak sikerült a 12 milliárdos hadügyi kiadásokat 2 milliárd 150 millió lejjel mérsékelni. Ebben a műveletben legfelsőbb helyről támogatták a pénzügyminisztert, a vezető hadügyi körök azonban késhegyig menő harcot folytattak, hogy a hadügyi költségvetést érintetlenül megtarthassák. Argetoianu hasonló reduciókat kért hivatalos tiratban a közoktatásügyi minisztériumtól is. Az Adeverul szerint Jorga igen dühös volt, midőn az

ja el a misztikus és érthetetlen megnyilatkozásokat. Még akkor sem, ha az értelem egyik speciális tevékenységi területén, mondjuk a politikában kísérleteznek vele.

Engedjünk meg nekünk, hogy Horatio-nak ily későn, csaknem öt évszázad távlatából igazat adhassunk abban a tekintetben, hogy nagyon is számosan vannak olyan dolgok, melyek értelmünkkel fel nem foghatók. Pedig nem érzelmi, hanem „értelem” megnyilatkozások azok, melyekre a horatioi megállapítást ezúttal alkalmazzuk. És ha általában elhiszük e megnyilatkozások tényleges megtörténtét, úgy szintén csak ama kifordított logika gondolatmenetének teszünk koncessziót, mely a „credo quia absurdum” (hiszem, mert lehetetlen) elvét felállította.

Azt olvassuk, hogy a német kommunis-ták a birodalmi gyűlésben azt az indítványt akarják tenni, hogy a bad-harzburgi kampóskeresztes gyűlés vezérszónokait hazaárulás és alkotmányelleni bűncselekmény miatt tartóztassák le.

Az ember nem hisz a fülének. Miféle logika és következetesség az, mely a kommunis-tákat ilyen „alkotmányos” cselekedetre inspirálja Németországban? Hiszen a harzburgi gyűlésen nem történt egyéb, minthogy a kampóskeresztes szónokok a német alkotmány, a német demokrácia ellen dörögtek. Nem történt más, minthogy a diktatúrát követelték. No és? A kommunis-ták ugyanezt tették és teszik ma is

átiratot kézhez vette s visszaüzente Argetoianunak, hogy „neki ne küldjön efféle leveleket”.

Cáfolat rövid uton

A költségvetés összeállítása körüli nehézségek elmélyülése és a pártvezérek királyi audienciája tették plauzibilissé, hogy valamelyes változás készül az ország belpolitikai életében. A legújabb bukaresti jelentések azonban arról számolnak be, hogy a kormányon belül sikerül a konfliktusokat elsimítani s a nehézségeket kiküszöbölni. Erre vall az a hivatalos kommuniké is, amely Jorga lapjában, a Neamul Romaneschen látott ma délután napvilágot. A kommuniké, amelynek szokatlanul magabiztos hangja és energikus megfogalmazása politikai körökben általános fel-tűnést keltett, a következőképpen hangzik:

„Egyes lapok, élükön természetesen az Adeverullal, ismét különböző intrikákat igyekeznek szőni a kormány ellen, állítólagos konfliktusról irnak és tudni vélik, hogy a kormány rövidesen lemond, átadva helyét egy nemzeti kormánynak. A miniszterelnök megkapta a kellő felhatalmazást arra, hogy rövid uton és végérvényesen elvágja a koncentrációs kormány alakulásáról szóló híreszteléseket.”

A kommuniké világosan kimondja, hogy a király hallani sem akar koncentrációs kormányról. Ebből természetesen rúgn az a következik, hogy az 1932. évi költségvetést a Jorga-kormány fogja a november 15-én megnyíló parlament elé terjeszteni.

mindenütt és minden alkalommal. A demokrácia hívei az ő szemükben vagy közönséges szociálfasiszták, vagy a nemzetközi bérencék. Ők is a parlament ellenlétsége, amelyet — több-kevesebb joggal — fecsegő bódénak neveznek. Ők is a népkisebbségre hivatkozva követelik a hatalmat. Teljesen egyetértenek a hitleristákkal abban, hogy a jelenlegi parlament szét kell zavarni, Brüninget el kell csapni, a porosz tartománygyűlést fel kell oszlatni. Ezek a követelések annál is inkább alkotmányelleni bűncselekmények, ugynevezett hazaárulások, éppúgy, mint a hitleri követelések, mert teljesen azonosak velük. Hogy a cél más itt és más ott? Igaz, Csak hogy az eszközöket nem minden esetben szentesítik a célok.

Ha pedig úgy van, akkor az értelem csődöt mond ama kérdés feltevésékor, hogy tulajdonképpen mit is akarnak indítványokkal a német kommunis-ták? Vécseleg, vagy komolyan gondolják Hitlerék le-tartóztatását, akik semmi más nem tettek, mint az alkotmány ellen izgattak. Ha komolyan gondolják, különösen a demokrácia és az alkotmány védelmében indítvány győzelmét, úgy a legkevesebb, amit tehetünk az, hogy csodálkozunk. De viszont csodálkozni csak olyasmin lehet, amit értelmünkkel fel nem foghatunk. Horatio-nak igazas volt. Kár, hogy megállapításának igazságát nem érthette meg a politika területén is!

VILÁG TŰKRE

A délamerikai forradalmak arculata

Dél-Amerikában egymást érik a forradalmak. 1930 júniusában Bolíviában robbant ki az első forradalom és 15 hónap óta a forradalmaknak valóságos sorozatát kellett átélnie Dél-Amerika számos köztársaságának.

Távolról nézve a dolgokat, azt kellene hinnünk, hogy ezekben az országokban szociális körülmények mozgatták a tömegeket: a munkanélküliség, a pénztelenség, a nyomor. Közlebről tekintve azonban az eseményeket, látjuk, hogy a széles tömegeknek alig, vagy nagyon kis részben van közük az összeomlásokhoz. Nem rendszerek megsemmisülését jelenti az „összeomlás”, hanem csak felületes átcsoportosítást. Családok, klikkek, érdekszövetkezetek harca robbant ki egy-egy lázadásban és ha Észak-Amerikában a szabadság hazájában beleszólnak a délamerikai államok ügyeibe, akkor ez sohasem tör ténik a szabadságjogok szellemében, hanem majdnem mindenkor az újabb kizsákmányolás ürügye alatt. Peruban Augustzo Leguia köztársasági elnök közel tíz esztendeig diktatúrát vezetett be. Az ő indoklása szerint — a forradalmak megelőzése céljából. A múlt év nyarának vége felé azonban Sanchez Cerro vezérőrnagy váltotta fel a diktatort a köztársaság elnöki széke-ben, Cerro még erőszakosabb és kegyetlenebb módszereket alkalmazott. Trónrajutása után, tizennégy nappal már Argentínában ütött ki a forradalom, amely megdöntötte Irigoyen elnök uralmát. Október első napjaiban a braziliai Rio államban voltak felkelések és egy hónap múlva megint Lima városában törték ki zavargások. Sanchez Cerrot elűzték. 1931 augusztusában Santiagóban lobogtak fel a forradalom tüzei, míg a chilei diktaturnak Ibanez generális vetett véget. Az elmúlt héten viszont Equadorban a forradalmárok Ayora elnököt zavar-ták el.

Ha meg akarjuk ismerni a mai dél-amerikai viszonyokat, állítsunk szembe két nyilatkozatot. Az egyik az, amely Leguya diktátor tett a külföldi sajtó képviselői előtt, közvetlenül el-üzetése előtt, a másik, amelyet ugyan-ebben az államban mondott Haya dela Torre kommunista aki nagy befolyásra tett szert ebben az országban, jölelten a kommunista gyakorlatról olyan távol áll, mint Lima Moszkvától. A diktátor nyilatkozata így szól:

„Tudom, hogy nem tarthat örökké uralmam, mert akinek pénze, becsvá-gya és kereseti érdeke van ebben az országban, ellenem támad. Valószínűleg osztozkodni fogok a meg nem értett elnökök sorában, akiket börtönbe dobnak, vagy pedig száműznek. Onnan van ez hogy nem akartam együtt kormányozni a gazdagok klikkjeivel és a kizsákmányolt indiokkal. A világ háborút követő gazdasági és pénzügyi katasztrófa lassan aláassa Dél-Amerika államainak gazdasági alapjait. En számoltam ezzel és hogy megakadályozzam az összeomlást, koncessziókat tettem az északamerikai és angol pénz embereknek. A pénzre azért van szükségem, hogy saját gazdasági és szociális programomat végrehajtsam. Mollendotól Salaverryg húzódo területen megterem a gyapot, a rizs, a cu-

receptek

erészno, hat éves nagy
llást keres, Vidékre is
ételekkel, kiségitést is
an.

selyem és gyapjuból
Decebal 13., (volt Ru-
lsó ajtó.

gyorsan és jól meg-
Továbbá perfekt hé-
lakásán. „Convenie-
adoba.

Vegetárius Étterme
erdinand (Wesselényi
Szappan ucca felöl.
vegetárius ételek. Fi-
Nagyon olcsó árak.

llgató, német, héber.
kat adna szerény dí-
óban.

házhöz megyek. Özv.
ucca 10.

ásárlásánál csak a
ellátott árut kérje.
y külföldivel egyenlő
l ezüstáru gyár Cluj.
Kornis ucca) Nr. 6.

árólag Mandelbaum
ele Ferd. 20. szerez-
rak: Pézsmabundák
bunda 5500 lejtől,
nutriat 3500 lejtől.
élkül kérem meg-

észtése, előrajzolás,
rozás, kézi és gépi-
legszebben és legol-
kézimunka szalonjá-
16.

ébe. Legújabb

ormáció villannyal
hónapig megtartja
éget felelősség mel-
e Mussa Gyula, Str

tanárnő német órá-
jutányosan ad. Dr.
(v. Árpád ut) 15.

perfekt román, né-
dással, tanítást vál-
nében. Szives aján-
ény” jelígre a ki-

lesfák. Kert rendez-
en vállal. A. Sney-
r. Gen. Grigorescu

pénzkaucióval azon
g Cluj, Reg. Fer-

alatt uccai és ud-
kiadók. Értekezni

kornád, gyümölcs, sőt szőlő is. Megkísértem diktatórikus módszerekkel is hogy a kisgazdák tömegeit teremsem meg az ország számára. Öntöző csatornákat építettem a terméketlen földeken és odahoztam az Andennák völgyeiből az indiokat. Azt akartam elérni, hogy gazdasági életünk nemzeti és szociális alapon működjön. Azt akarom, lássák a tömegek, hogy a gyarmati kizsákmányolási rendszerrel szemben önállóítani akarom őket és ivadékaikat.

Ezeket jelentette ki Leguya, aki most Sanlorenzo szigetén ül fogságban és várja, hogy mi történik vele. Az ország új hatalmasai vádat emelnek ellene azon a címen, hogy huszonhét millió szót „oktalanul” elfecse-relt. Ezt mondja a vádirat, amely hónapok óta fekszik a legfelsőbb bíróság előtt. Életre azonban ki tudja mikor kerül a sor. Ezt a pénzt ugyanis Leguya arra használta, hogy a partvidék kietlen zónájában szegény indiokat telepített. Ha ezek tudomást szereznek a „diktátor” elmarasztalásáról, bizonyára felkerekednek és kapával kaszával erőszakolnák ki a „diktátor” kizsábadítását.

Peru legnagyobb szénbánya vidéke északon van. Központja: Cerro de Pasco. Főleg északamerikai tőkeek kezében van, éppugy, mint Peru rézbányái. Haya dela Torre kommunista a legutóbbi elnökválasztások idejében Peru legmagasabb tiszttségére pályázott. A bányászok ezrei előtt leszett nagy fanatizmussal és többek között ilyeneket mondott:

„Leguyát nem a diktatura törte derékba, hanem az a szociális gondolat, amit beledobott a nép tömegei közé. Leszállott az elnyomottakhoz a Cordillerák völgyeibe és felhozta őket a tengerparti zónákba. A nemzeti gazdálkodás politikáját akarta meghonosítani a magángazdálkodás érdekében. A szociális rendszer helyébe, Peru exportjának kettőtötödét a földolaj teszi ki. Egyötödét a termelésnek gyapot és ezek éppugy mint a bányászat, külföldi kezében van. A mi lakóink ki vannak szolgáltatva az angoloknak és az északamerikaiaknak, csak természetes tehát, hogy nyomorogni és éhezni kénytelenek. Leguy megjavította sok-sok india helyzetét. Ekkor azonban kifogyott a pénz. Amikor már nem tudta uri módor fizetni katonatisztjeit, egyszerűen fellázdattak ellene. Azonban most már sor kerül arra a nyolevanezer iudiora, akiket az évek során a Sierráról áttelepített Limába és Calloba. Ezek is forradalmat fognak csinálni, de nem azért, hogy egy más személyt lássanak a köztársaság elnöki székében, aki ismét monopóliumok és kölcsönökkel operál, hogy családi klikkjét hizlalja. Ezek a nyolevanezrek az ország demokratizálódását követelik. Ki kell zavarnunk kizsákmányolóinkat és meg kell akadályoznunk, hogy Peru népe koldusbotra jusson. A perui kommunárd megígérte hogy a munkanélkülieket köztudat építésével kívánja átsegíteni a súlyosnak ígérkező hónapokban, de az osztályhareról egy szót sem említett. Haya dela Torre jól tudja, hogy Dél-Amerikában a kommunizmusnak ez az arca nem mutatkozhatik. A családi klikkek olyan erősek és gyökerük olyan szilárd, hogy minden osztályharc most meg a proletárok alulmaradásával végződhetik. Egyelőre tehát egy radikális nemzeti és szociális programmal elégszük meg.

Nem ő győzött a választásokon, programját azonban erősen tartja a párt, amely nemcsak Peruban hódít eszmével, hanem Dél-Amerika minden más államában. A nyomor és kizsákmányolás ugyanis uniformizálta egész Dél-Amerikát. A nyomor okát pedig majdnem mindenütt klikkekben látják. E klikkek letörésére irányul Dél-Amerika politikája, amely immár kezdi bevonni köreibé a tömegeket is.

SELECT MOZGÓ Mai kezdettel mutatja be **SELECT MOZGÓ**
Hary Liedike és Maria Paudier művészek első nagy sikerű hangos operettjét:

A Korvett-kapitány

mulatságos német párbeszédű operett, mely mindenütt óriási sikereit futott. Monopol Erolfilm!

A vád legfontosabb tanujának vallomása az Egyesült Bank tárgyalásán

Egy 5000 dolláros betétkönyv és egy 300.000 lejes váltó története. Serban Mihály kihallgatása hétfőre maradt

Cluj-Kolozsvár, október 13. (Az Új Kelet tudósítójától). A Közgazdasági és Jelző Bank ügyének kedden délelőtti tárgyalásán előbb Izsák Simon, Steiner Izsó és Herz Albert kereskedők tettek vallomást. A tanúk jelentéketlen csekk- és váltóútlevelekről referáltak. Utánuk Farkas Samu rettegő kereskedőt hívta maga elé a törvényszéki tanács. Farkas Samu 5000 dolláron kívül még 3000 lejt is veszített a banknál és így egyike a vád legfontosabb tanujának. Farkas Samu elmondotta vallomásában, hogy a bankon keresztül bonyolította le devizautárait, de ugyanakkor folyószámlája is volt a pénztáraznál. A folyószámlát 300 ezer lejes váltóval fedezte le.

A 200 ezer csehkoronás devizautárat

A bankkal való üzletkötései rendben folytak és egyszer egy 200.000 csehkoronás tételt kötött le a pénztáraznál. A 200 ezer csehkoronát egy kassai bank utalta volna át 8-10 napi határidőre. A csehkorona megérkezéskor Farkas leköttette fedezetként a banknál 5000 dolláros betétkönyvét. A csehkoronás tranzakció létre is jött, de ő nem kapta vissza sem a betétkönyvet, sem pedig a 300 ezer lejes váltót.

Dr. Pop Jonel védőügyvéd: A tanu az imént azt állította, hogy a betétkönyvet ideiglenesen helyezte el a banknál. Miért nem kérte vissza akkor a betétkönyvet, amikor az üzlet már létrejött?

A tanu a kérdésre kijelenti, hogy a váltókról elfelejtkezett. Majd ismerteti, hogy a bank az otthagytott 300 ezer lejes váltót, amely tulajdonképpen fedezeti váltó volt, elhelyezte a Banca Marmoroschnál, ottani devizautárait fedezésére. A Banca Marmosch ezt a váltót elfogadta, anélkül, hogy őt értesítette volna erről. Végül még is tudomására jutott, hogy a váltó a Banca Marmoroschnál van s ekkor megjelent a pénztáraznál, ahol reklamálta az esetet. Semlyén Hugó dr. az ő jelenlétében telefonált a Banca Marmoroschnak, hogy a váltót adja vissza, mert Farkas Samu már nem tartozik.

Dr. Semlyén Hugó szerint Farkas Samu a banknál deviza-számlája és lejt folyószámlája is volt. A bank időközben eljuttatta hozzá a folyószámla-kivonatát és így nem állhat fenn tanuak az az állítása, hogy nem tudott a váltókról.

Ellentmondásokba keveredik a tanu

Tanu kijelenti, hogy ő nem kapott folyószámla-kivonatokat.

Dr. Klein Miksa precíz választ kér a tanutól, hogy megkapta-e a folyószámla-kivonatokat, vagy sem? Tanu ekkor kijelenti, hogy a folyószámla-kivonatokat megkapta.

Farkas Samu kihallgatása ezzel befejeződik. Pop Jonel védőügyvéd kéri a bíróságot, álljon el a tanu megesketésétől és függessze fel azt addig, míg a esdőtömeg

Mindjárt a tanév kezdetén figyelje meg gyermekét,

ha írás-olvasásnál a gyermek nyomkodja a szemét, vagy nagyon közel hajol az írás felé, — vizsgáltsa meg a gyermek szemét szemorvossal. Az előírt szemüvegek előnyösen beszerezhetők

Kun Mátyás Fia szaküzletében (CLUJ, Calea Victoriei 2.

Oszi és téli ruhákat legolcsóbban fest tisztít UNIO Cluj Gyár Reg. Ferd. 133. Fiók Reg. Maria 11, Str. Barab

besítsék dr. Borbély Istvánnal és ugyan-csak dr. Borbély Istvánt szembesítsék Atanasiu szakértővel.

Pop Jonel dr. tiltakozik Borbély dr. és Farkas szembesítése ellen, mert a kettőjük szembesítéséből amugysem lehet megállapítani, hogy miként kerültek a váltók a Banca Marmorosch-hoz.

Semmiségi panaszok

A törvényszék tanácskozára vonult vissza, majd félóra múlva hirdette ki Motoc tanácselnök, hogy a törvényszék elutasította a vezetőügyésznek Farkas és dr. Borbély István szembesítési kérését, ugyanakkor azonban elrendeli, hogy dr. Borbély István és Atanasiu szembesítése megtörténjen. A védelemnek arra vonatkozó kívánsága, hogy az eredeti betétkönyvet és a folyószámla-másolatot a esdőtömegekből kikérjék, elutasítja a törvényszék és elrendeli a vádlott megesketését.

A törvényszék döntése ellen egy a vezetőügyész, mint a védelem semmiségi panasszal élt. Farkas megeskete után Serban Mihály egyetemi tanár, volt alminiszter kihallgatására került volna sor, ez azonban az előrehaladott időre való tekintettel, a professzor kérésére, hétfőre marad. A tárgyalást ma folytatják.

Spanyolországban megújulóban vannak az egyházellenes zavargások

Letartóztatták a villanuevai kommunista-puccs tetteseit

London, október 13. A spanyolországi Santanderben vallási körmenet alkalmával a szertartáson résztvevők és a szélső baloldali rendbontók között összeütközések támadtak. A karhatalom beavatkozása az összeütközéseknek véget vetett. A zavargók ekkor a karmelita kolostor ellen vonultak s tüzesóvat vetettek az építményre. A tüzoltók gyorsan lokalizálták a tüzet. A Santanderhez közel eső Malindóban is megkísérelték zárdák és templomok felgyújtását, de ez sem sikerült.

Az északspanyolországi egyházi építményeket már újra erős karhatalom őrzi, mert az egyházellenes zavargások megújulóban vannak.

London, október 13. A spanyolországi Villanuevában és környékén sikerült a rendet helyreállítani. A puccsban résztvevő kommunisták egy részét letartóztatták. A karhatalmat repülőgépek támogatják a rendcsinálás munkájában. Ahol nagyobb csoportosulások születtek, alacsony repüléssel felhívták rögtön a gépkocsis karhatalmi osztagok figyelmét.

Parasztok és rendőrök véres háboruja Csernovicban

Két parasztcsoport összeverekedett, majd közös erővel megkéselték a rendőröket

Bucuresti-Bukarest, október 13. Tegnap délelőtt 11 órakor Csernovicban véres incidens történt. Egyik külvárosban két parasztcsoport összeverekedett egymással. Petre Crocodel és Nicoale Motocanu rendőrök csendre intették a garázda társaságot, mire a parasztok őket támadták meg. A rendőrök szorongatott helyzetükben először a levegőbe löttek, majd amikor ez

nem használt, a parasztkra tüzeltek, akik közül kettő halálosan megsebesült. A fel-dühödött parasztok megkéselték a rendőrt, akiket össze-vissza szurkálva szabadított ki egy segítségül hívott orjárat. A véres incidens nagy feltűnést keltett városban. A sebesülteket kórházba szállították, a veredékesben résztvevő paraszto-kat pedig letartóztatták.

Véres harc a petróleumért

Munkanélküliek megrohantak egy vonatszerelvényt a maradék petróleumért

Bucuresti-Bukarest, október 13. A CFR vezérigazgatóságához megérkezett a Konstanca közelében levő Palas állomás főnökének jelentése, mely az állomás személyzetének az ottani munkanélküliek egy csoportjával való hareról ad hírt. Tegnap a munkanélküliek egy csoportja megrohanta a Konstanca felől visszatérő egyik üres petróleumvonat szerelvényét, mely a Columbia petróleumtársaság tartályvagonjaiból állott. A munkanélküliek egy Slavescu Dumitru nevű egyén vezetésével

megkísérelték a vagonokban levő petróleummaradványokat összegyűjteni kanna-ba és edényekbe. A vasuti és az állomás személyzete ellentállott a támadásnak és ennek folytán valóságos harc fejlődött a munkanélküliek és az állomás személyzete között.

A harc során Slavescu Dumitru kést tartott és Enciu Anton állomási kocsmestert több helyen megszurta. A szerencsétlen embert súlyos sérüléseivel a konstancai kórházba szállították. Az állomásról értesítették a csendőrséget, mely véget vetett a munkanélküliek és állomási személyzet harcának.

A konstancai forgalmi főnökség felügyelője, Galbeniu vasuti mérnök jelentésében hangsúlyozza, hogy hasonló támadások már huzamosabb idő óta mindennaposak a Konstanca-Palas vonalon.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉRE
HIRDESSZEN AZ ÚJ KELETBEN

ely Istvánnal és ugyan-
y Istvánt szembesíték
vel.
iltakozik Borbély dr. és
se ellen, mert a kettőjük
nyugsem lehet megállá-
nt kerültek a váltók a
h-hoz.

Semmiségi paraszok
tanácskozára vonult
ra mulva hirdette ki
t, hogy a törvényszék
etűgyésnek Farkas és
n szembesítési kérését,
an elrendeli, hogy dr.
Atanasiu szembesítése
védelemnek arra vonat-
hogy az eredeti betét-
lyószámlamólosolatot a
árják, elutasítja a tör-
deli a vádlott megeske-

öntése ellen egy a ve-
a védelem semmiségi
rkas megesketése után
gyetemi tanár, volt al-
gátására került volna
az előrehaladott időre
a professzor kérésére,
tárgyalást ma folytat.

Ujúlóban lenes

uccs tetteseit

országi egyházi épít-
a erős karhatalom őrizi,
lenes zavargások meg-

13. A spanyolországi
környékén sikerült a
ani. A puccsban részt-
egy részét letartóztat-
t repülőgépek támogat-
s munkájában. Ahol
ulásokat észleltek, ala-
felhívták rögtön a gép-
osztagok figyelmét.

véres há- ban

zós erővel meg-

araszokra tüzeltek, akik
san megsebesült. A fel-
k megkésélték a két
sze-vissza szurkálva sza-
gítságul hívott őrzője-
nagy feltűnést keltett a
ülteket kórházba szállí-
ben résztvevő paraszto-
atták.

umért

vényt a maradék

agonokban levő petró-
összegyűjteni kannák
A vasuti és az állomás
állott a támadásnak és
ságos harc fejlődött ki
és az állomás személy-

vescu Dumitru kést rán-
állomási kocsimestert
arta. A szerencsétlen
üléseivel a konstancái
ák. Az állomásról érte-
éget, mely véget vetett
és állomási személyzet

orgalmi főnökség fel-
vasuti mérnök jelenté-
A vasuti és az állomás
sabb idő óta mindenna-
-Palas vonalon.

UZLET LELKE.
Z UJ KELETBEN

Reg. Ferd. 133. Fiókók:
Maria 11, Str. Baritio
Cat. Motilor, 112.

Matuska bevallotta, hogy ő követte el a jüterborgi és a biatorbágyi merényleteket, de vallomását felülvizsgálják, mert nem tudni, hogy mi felel meg belőlük a valóságnak

**Matuska teljesen abberált ember benyomását kelti. A bécsi gyáros egy új Kürten, aki
kéjelgett a feildézett tömeggyilkosság borzalmaiban**

Bécs, október 13. A bécsi rendőrségben Matuska Szilveszter, a jüterborgi és biatorbágyi merényletek gyanúsítottja Wahl rendőrtanácsos előtt újabb vallatása során beismerte, hogy a német és a magyarországi vasuti bombamerénylet elkövetésében részes.

Azt állítja, hogy utazásai közben találkozott és megismerkedett valakivel, aki végzetes hatással volt reá s valósággal hipnotikus hatalma alatt tartotta. Ez az idegen, akinek nevét nem nevezte meg, vette rá, hogy vasuti bombamerényleteket kövessen el. Az ő szándéka Jüterborgnál és Biatorbágyánál is az volt, hogy a merényletet teher- és nem személyszállító vonatok ellen kövesse el.

Az ismeretlenlennel együtt utazott Németországban, majd Budapesten is járt vele, ahol megtárgyalták a biatorbágyi robbantást.

A rendőrség úgy találja, hogy a merényletek kommunista háttérre megoldottak tekinthető s a katasztrófák előidézése politikamentesen lelki aberrációban szenvedő bűnös cselekmény.

A titokzatos idegen

Matuska vallomása nem kelti az őszinteség benyomását. Feltűnő, hogy a vallomást megelőzőleg rendkívül bőbeszédűen kezdett előadni életéről, annak körülményeiről részleteket. A legbőbeszédűbben adta elő még a legegyszerűbb dolgokat is, de nem tért ki arra a büntényre, amellyel megvádolták. Ismét és ismét célzást tett azonban arra, hogy el sem tudja képzelni, hogy egy olyan mélyen vallásos ember, mint ő, aki annyit küzdött az életért és aki mindig újra a feleségéhez és gyermekéhez tért vissza, ilyen sulyos váddal legyen terhelhető.

Egyébként Matuska mai vallomásában részletesen elmondotta, hogy az a bizonyos idegen ember adta neki az utasításokat, hogyan lehet ilyen vasuti merényletet robbanóeszközökkel végrehajtani. Ez az ember beszélt őt rá arra, hogy utazzon vele Berlinbe, hogy helyezze el a robbanóanyagot egy általa megjelölt pontra. Ez az idegen ember volt az is, aki azokat a robbanóbombákat, amelyeket a jüterborgi vasuti merényletnél használt, megszerezte.

Matuska vallomásának ez a része ellenében van a bécsi rendőrség nyomozásának amaz adataival, amelyek szerint Matuska július 30-án Wöllersdorffban vásárolta azt az ekazított, amellyel a vasuti merényleteket végrehajtotta.

A „jó ügy” érdekében

Matuska kijelentette még, hogy az idegen tanácsadóval, akinek teljesen a hatása alatt volt, került Jüterborgba. Az idegen mutatta meg neki a helyet, ahol a robbanóanyagokat a vasuti sínre elhelyezheti és megerősítheti. Az idegen ezután eltávozott, mire Matuska abban a percben, minden percben az idegennel megállapodott, elhelyezte a robbanóanyagokat és a robbanás az előre megbeszélte időben meg is történt. A tett elkövetése után Berlinben ismét találkozott kísérőjével, majd elbucszott tőle s egyedül tért vissza Bécsbe. Társa Németországban maradt.

Nem telt el sok idő — vallotta tovább Matuska — új ismerőse megjelent Bécsben és rábeszélte őt, hogy „a jó ügy” érdekében ismét hasonló tettet kövessen el, hogy a világot fejrázzák, hogy a világ esodálkozzék és Matuska nevét, mint az emberiség megváltóját, örök időkre híressé tegye. Ennek az idegen embernek társaságában Matuska Budapestre utazott, majd Biatorbágyra mentek, ahol mindketten megállapították azt a helyet, ahol a szerencsétlenséget előidézik, az éjjeli gyorsvonatot kiskiklatják. Ez a hely a biatorbágyi vasuti viadukt volt, amely tudvaleg a völgy felett vezet át.

Matuska kísérőjének kezdeményezésére — legalább is így vallotta a bécsi rendőrség előtt — a Budapestről Bécs felé haladó gyorsvonatot választotta, amely szombaton, szeptember 12-én éjjel indult el Budapestről. Akárcsak Jüterborgban, Torbágyon is az idegen mutatta meg neki

a helyet, ahol a robbanóanyagot el kell helyezni és pontosan megállapította a sinnek azt a pontját, amelyre bombát elhelyezik.

Matuskának ez a mai vallomása lényegesen eltér természetesen minden eddigi vallomásától.

Ki volt a másik?

Matuska vallomása rendkívül akadozva történt. Matuska mondanivalóit hebegve, dadogva, gyakori sirások között mondta el. Gyakran percekig bámult maga elé. Sűrűn fojtogatta a zokogás. Voltak kérdések, amelyekre egyáltalában nem tudott válaszolni. Vallomását nem adta elő összefüggően, hanem bőséges részletességgel, sokszor hihetetlen részletekkel tarkítva. A rendőrtisztviselők azonban nyugodtan türték, hogy bármilyen irányban is elkalandozzék, mert azt remélték, hogy minél bővebben és minél részletesebben fogják így tőle megtudni a merénylet történetét.

Matuska a jüterborgi és a biatorbágyi merényletet fentartás nélkül bevallotta, a rendőrtisztviselő kérdésére azonban határozottan tagadta, hogy bármilyen része

is volna a neulengbachi és az anzbachi merényletekben.

A késő éjszakai órákig tartott Matuska kihallgatása, amelyről Schweinitzer József rendőrtanácsos ismételtlen hosszú telefonjelentéseket tett a budapesti rendőrkapitányságnak. A kihallgatás befejeztével Matuskát visszavezették a rendőrségi fogházban levő cellájába.

Arra a kérdésre, hogy ki volt az az idegen ember, aki őt befolyásolta, az egész esti kihallgatása folyamán folyton azt hangoztatta, hogy nem tudja, ki volt az idegen ember, azt sem tudja, ki volt a lakóhelye.

Uj Kürten?

A bécsi rendőrség az eddig beszerzett bizonyítékokkal teljesen tisztázottnak látja, hogy Matuska egyedül követte el ezeket a merényleteket. Az ő mostani fantasztikus vallomása semmiképpen sem alkalmas arra, hogy a már rendelkezésre álló adatok helyességét megdöntse. A rendőrség azon a véleményen van, hogy Matuska most már a következő éjszakát gyötördéssel át fogja virrasztani, újabb vallomással fog előállni és számítanak arra, hogy tel-

A szovjet támogatni fogja választási harcában az angol kommunistákat

A szövőipar nagy fellendülésére számítanak Angliában

London, október 13. Moszkvából jelenti a felhivatalos távirati iroda, hogy a szovjet támogatásban kívánja részesíteni az angol kommunistákat a nemzeti kormány ellen megvívandó választási harcban. Egyidejű jelentés szerint Wallace Manchester fűrdővárosában, Blackpool-

ban szabadelvű programmal fellépett képviselőnek és értesítette Lloyd Georgeot, hogy pártjához csatlakozik.

London, október 13. Arra számítanak, hogy a szövőipar rövidesen minden képzeletet felülmúló fellendülést fog mutatni.

Ezért elhatározták Londonban textil-tőzsde nyitását, ahol az angol és külföldi gyárosok a nagy- és kiskereskedőkkel üzletkötés és a világ szövőipari szükségletének ellátása céljából találkozni fognak.

A kommunisták a birodalmi gyűlés azonnali feloszlatására tettek indítványt a parlament mai ülésén

Az új Brüning-kormány programja feletti vita csak szerdán kezdődik. A kommunisták vád alá akarják helyeztetni a vasárnapi kampóskeresztes nagygyűlés szónokait

Berlin, október 13. A birodalmi miniszertanács tegnap esti ülésén végleges formában megszövegezték a birodalmi gyűlés elé terjesztendő kormány nyilatkozatot. A szeniorok tanácsának ülésén azt a határozatot hozták, hogy Brüning előterjesztése után az ülést berekesztik s a kormánynyilatkozat feletti vita csak szerdán indul akként, hogy minden frakció három-három szónokot állíthat, akiknek mindenike egy-egy órát beszélhet. Szóba került Brüning keddi kormánynyilatkozatának és kísérő fejtegetéseinek rádió-közvetítése is, de ez ellen — egyoldalú politikai propaganda címén — a német nemzetiek és a nemzeti szocialisták szeniorjai szót emeltek s így a rádióközvetítés elmarad. Egyébként a kommunisták az összeülő birodalmi gyűlés elé indítványt terjesztenek a bad-harzburgi szélső jobboldali gyűlések vezérszónokainak, többek között Hitlernek, Hugenbergnek, Schachtnek és a Stalhelm-vezetőknek hazaárulás és alkotmány elleni bünelekmény miatti azonnali letartóztatása iránt.

A kampóskeresztes-mentalitásnak rendkívüli lesújtóan jellemző megnyilvánulása az a tény, hogy Schacht dr. a birodalmi bank volt elnöke a bad harzburgi politikai manifesztáció után elutazott Meránba. Schacht olaszországi útjának híre kinos feltűnést keltett.

Berlin, október 13. A rendőrség már a kora reggeli órákban erős karhatalmi kordont vont a birodalmi gyűlés palotája körül.

A parlamentbe érkező törvényhozókra nagy tömeg várakozik. A pártfrakciók délelőtt üléseket tartottak.

A kommunistapárt írásban indítványt terjesztett elő a birodalmi gyűlés azonnali feloszlata érdekében. Ezzel szemben a szociáldemokrata birodalmi gyűlési frakció tegnap ülést tartott, amelyen Breitscheid ismertette a belpolitikai helyzetet.

Afrakció azt a határozatot hozta, hogy végleges állásfoglalása felől csak Brüning ma elhangzó kormánynyilatkozata meghallgatása után fog dönteni.

Berlin, október 13. Lapzártakor érkezett jelentés szerint Brüning a délután folyamán felolvasta a birodalmi gyűlésben a mindössze husz percig tartó kormánynyilatkozatot. A kormánynyilatkozat mindenképp a szükségrendeletek életbeléptetését indokolja s rámutat arra, hogy a mai pénzügyi és gazdasági helyzetben a kormány kénytelen volt ilyen rendkívüli eszközökhöz folyamodni.

Ezután a kormány külpolitikájával foglalkozik a nyilatkozat, hangoztatva, hogy a jelenlegi konstellációk között a kormány külpolitikája volt az, mely reális utakon járt. Ez a külpolitika volt a világválság

szünetvései közepette, melyek teljes sulyukkal Németországra nehezednek, — az egyetlen lehetőség arra, hogy Németországban el lehessen kerülni a teljes összeomlást. Nem kétséges tehát, hogy ebben a tekintetben a kormány az egyedül helyes utat követte.

A kormány-nyilatkozat feletti vitára csak szerdán kerül sor.

— Két hidroplán összeütközött — 6 halott. Párizsból jelentik: A touloni hadikikötő közelében két hidroplán a levegőben összeütközött. A hidroplán hat utasa közül négy életét veszítette, egy megsebesült, egynek pedig sikerült ejtőernyővel sértetlenül a partra ereszkednie.

— Lemondott a porosz pénzügyminiszter. Berlinből jelentik: Hoepcke-Aeschow dr porosz pénzügyminiszter ma beadta lemondását. Braun dr miniszterelnök a lemondást elfogadta és dr Schreiber gazdasági minisztert bízta meg a pénzügyek ideiglenes vezetésével.

**Ügyvédi határ-
időnapló 1932** 480 lej
Vidékre utánvét-
Lepage Kvár

Dr. Fischer Tivadar nyílt levélben tesz javaslatot Argetoianunak a pénzügyi válság megoldására

Uj pénzjegykibocsátó intézet felállítását javasolja a Zsidó Párt elnöke

Cluj-Kolozsvár, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Nemzetközi konferenciákon és magánbeszélgetéseken alig esik szó manapság egyébről, mint az emberiség életerejét fojtogató gazdasági és pénzügyi válságról. Államférfiak, politikusok, közgazdászok egyaránt készséggel keresik a kibontakozás lehetőségét, a krízis szorító polipkarjaiból. Abban valamennyien meggyeznek, hogy meg kell találni a kivezető utat, mert ellenkező esetben olyan összeomlás veszedelme fenyegeti a jelenleg fennálló gazdasági rendet, amelynek torkában a civilizáció értékeinek pusztulása és az anarchia tátonganak. Meg kell tehát találni a kivezető utat — de hogyan?

Ebben a kérdésben eltérnek egymástól a szakértői vélemények. Egyesek azt vitatják, hogy a gazdasági élet mai bajai csak egy általános érvényű és az egész világgazdaságra kiterjedő megoldás tudja orvosolni. Mások úgy vélik viszont, hogy az egyes nemzetgazdaságoknak önmaguk erejére támaszkodva kell kilábolniuk a mai szörnyű nehézségekből. Az adott esetben Románia krízisét illetően például a politikusoknak és közgazdászoknak tekintélyes része teszi magáévá azt az álláspontot, hogy ez a természeti kincsekben gazdag ország megtalálhatná azokat a módokat, melyek a válság enyhítéséhez és a gazdasági élet fellendüléséhez vezetnének, — függetlenül attól, hogy a világgazdaság sebeit sikerül-e időközben begyógyítani, vagy sem.

Az elmúlt héten ismertettük azt a tervezetet, amelyet dr. Ligeti Sándor kolozsvári bankigazgató dolgozott ki Románia gazdasági és pénzügyi válságának megoldására. Ma alkalmunk van egy újabb tervezetet közölni, amely ugyancsak rendkívül alaposan hatol a problémák mélyére s a megoldás módja tekintetében olyan egyszerűnek és plauzibilisnek látszik, mint minden nagy igazság. A tervezetet dr. Fischer Tivadar országgyűlési képviselő, a Romániai Zsidó Párt elnöke dolgozta ki a pénzügyi nehézségek leküzdésére, amelynek segítségével jelentős mértékben lehetne növelni a bankjegyforgalmat, egy új fizetési eszköz bevezetésével.

A Zsidó Párt elnöke eljuttatta tervezetét nyílt levél formájában Constantin Argetoianu pénzügyminiszterhez. A nyílt levél, amely Fischer Tivadar dr. tervezetét és annak indoklását tartalmazza, a következőképpen hangzik:

Nyílt levél a pénzügyminiszterhez

A képviselőház március 4-i ülésén a kamatellenes törvényjavaslat vitájához hozzászólva kifejtettem egy olyan megoldás eszméjét, amelynek révén növelni lehetne bankjegyforgalmunkat, terhes kölcsönök felvétele és a lej stabilitásának veszélyeztetése nélkül. Magaméva téve számos közgazdász azon véleményét, hogy a bankjegyforgalom elégtelensége képezi főként a román nemzetgazdaság válságának — igyekeztem megállapítani, hogyan lehetne olyan bankjegyforgalmat megteremtteni, amely megfelelné gazdasági helyzetünk követelményeinek. Az egyes lehetőségek jó és rossz oldalainak beható megvizsgálása után arra a konklúzióra jutottam, hogy meg lehet valósítani a pénzügyi inflációnak egy olyan rendszerét, amely az óhajtott cél eléréséhez vezet, anélkül, hogy a szó szoros értelmében vett infláció gyászos következményeit is maga után vonná.

Az említett beszéd vonatkozó része a következőképpen hangzik:

A bankjegymennyiség háromszorosára volna szükség

Tudott dolog, képviselő urak, hogy a Banca Nationala által kibocsátott bankjegymennyiség háromszorosára volna

szükség ahhoz, hogy a bankjegyforgalom normális legyen s hogy a nemzetgazdaság rendelkezésére tudja bocsátani azt a törvényes fizetőeszköz mennyiséget, amelyre az árucserének szüksége van. Ezt az igazságot mindenki elismeri. A pénz azon anyag, amely valamely gazdasági organizmus vitalitásának alapját képezi, a vére az illető organizmusnak. A mi gazdasági szervezetünk tulajdonképpen betegsége nem egyéb, mint vérszegénység. Az a kérdés tehát, hogyan szaporíthatjuk a törvényes fizetési eszközöket, hogy a pénz elegendő bőségben legyen található a piacon s hogy a román nemzetgazdaság szanálódhassék. Ha eltekintünk egyeseknek azon javaslatától, hogy inflációt csináljunk, amely természetesen lerombolná a lej stabilitásának művét s ha megállapítjuk, hogy a külföldi tőke beözönlése — amely a Banca Nationalának lehetővé tenné a bankjegykibocsátás fokozását — nem lehet számítani, úgy természetesen arra a konklúzióra kell jutnunk, hogy csak az önmagunkon való segítség bizonyos módja vezethet el a kívánt célhoz.

Uj pénzjegyeket

Az önszervezésnek ez a módja, véleményem szerint, lehetséges. Abban állana, hogy limitált fizetőképességű pénzjegyeket bocsátanak ki. Ezen pénzjegyek fedezésére részint ingó, részint ingatlan értékek szolgálnának s a pénzjegyek a világgazdaság helyzetének megjavulásáig a Banca Nationala aranypénzénél melletti mint fizetési eszköz, mint második rendű pénz nem volnának forgalomban.

Mindenesetre ajánlom a kormányt, hogy foglalkozzék ezzel a gondolattal. Ha elvileg figyelembevehetőnek találja, úgy rendelkezésére bocsáthatok egy részletesebb tervezetet. Tudom, hogy ezen megoldásnak utját állja a Banca Nationala szerződésileg biztosított privilégiuma, úgy, hogy ezt a megoldást csak a Banca Nationala hozzájárulásával lehetne keresztülvinni. De nem kétkedhetem abban, hogy amennyiben az illetékes tényezők úgy találják, hogy ez a megoldás megmenthetné az országot, a Banca Nationala hozzájárulása nem fog hiányozni.

Az aranyfedezeti rendszer összeomlása

Sajnos, felszólalásomat az illetékes tényezők nem vették akkor figyelembe. Nemzetgazdaságunk betegsége azóta súlyosbodott. A gazdasági és pénzügyi világválság, amelynek legutóbbi jelenségei az aranyfedezetre támaszkodó pénzügyi rendszer közeledő összeomlását látszanak jelezni, ugyancsak visszahatott a mai gazdasági organizmusunkra. Oly leírhatatlanul siralmas helyzetbe kerültünk ily módon, hogy az ország egyik sarkától a másikig egyebet sem hallani, mint az elkeseredett felkiáltást: „Igy nem mehet tovább!”

Csakugyan, minden logikusan gondolkodó ember előtt felmerül az a kérdés: meddig fog tudni ellenállni a román kormány a körülmények erejének, amely egyre erőteljesebben a lej stabilitásának elejtéséhez hajszolja? Aki az infláció gyászos következményeit látja és a lej stabilitásának biztosítására vonatkozó egyezménynek a végsőig respektálását kívánja, éppen azt kell hogy aggodalomba ejtse az az annyira valószínű lehetőség, hogy a román kormányt nemsokára nem lesz más kiútja és akár akarja, akár nem, kénytelen lesz az inflációhoz folyamodni, lerombolva a lej stabilitásának fundamentumát. Éppen ezért azt hiszem, hogy észszerű volna, ha az általam már hét hónappal ezelőtt kifejtett megoldáshoz folyamodnának, legalább most, amikor még nem késő.

Bár remélhető, hogy egy nem nagyon

A BRÁZAY sósborszesz

vásárlásánál ingyen kap egy csinos Ivó poharat

távoli időn belül egészen új alapokon megtörténik a bankjegyforgalom és a hitelrendszernek az egész kapitalista világ számára való rekonstruálása — amíg ez a változás a pénzügyi világban megtörténik, a román állam nem nélkülözheti az önszervezés speciális megoldását, amelyet esetleg más államok is igénybe fognak venni.

Mindenesetre kötelességemnek tartom, miniszter ur, hogy felhívjam figyelmét erre a megoldásra s hogy ismertessem ön előtt nagyvonalában a megoldás alkalmazására vonatkozó tervezetemet.

Uj pénzjegykibocsátó intézet

Az állam megállapodást köt a Banca Nationalával, amelynek értelmében a magántőke részvételével új pénzügyi intézetet teremtenek. Ez az államtól kapott felhatalmazás alapján pénzjegyeket fog kibocsátani és időlegesen a Banca Nationala mellett fog működni, mint egy, a nemzetgazdaságnak törvényes fizetőeszközzel való ellátására teremtett második központi szerv. Ez az intézet részvénytársaság formájában működne „Institutul Financiar Central Român Societate Anonimă” elnevezés alatt, bukaresti székhellyel. Működési ideje huszonöt évre volna limitálva. Alaptőkéje 500 millió lej volna, amely egymillió 500 lejes névértékű beutatóra kiállított részvényből állana. A részvényekből 400

ezer darab nyilvános lejegyzésre kerül, a pénzügyi intézet alapítói által megállapított időpontban belül és az általuk meghatározott feltételek között. Az állam és a Banca Nationala jegyzi le a fennmaradó 600 ezer részvényt, valamint a nyilvános lejegyzésre szánt részvényekből visszamaradt stókokat. Az aláírás megkönnyítése érdekében intézkedni kell, hogy a részvények névértékét készpénzen kívül arany, vagy ezüsttárgyak átadásával is ki lehet fizetni. Ezeknek értékét a Banca Nationala által kijelölt szakértők becsülnék fel.

Az állam és a Banca Nationala közötti megállapodás során kidolgozták az intézet alapszabályait. Az intézet a Banca Nationala mintájára működne, a helyzet által diktált eltérések figyelembevételével. Az intézet a speciális bankjegykibocsátásán kívül szokványos bankműveletekkel is foglalkozhatik. Az alapszabályokban mindenesetre előírandó, hogy az intézet egész alaptőkéje a Banca Nationalánál helyezendő letétbe és az intézet pénzjegykibocsátásának fedezésére fog szolgálni.

Holnapi számunkban ismertetni fogjuk a nyílt levél befejező részét, amely részletesen kifejti a felállítandó új pénzügyi intézet működésének módozatait, meghatározza a forgalomba hozandó új fizetési eszköz nevének, formájának és feltételeit.

Lezajlott a kolozsvári törvényszéken Bogdan Duica egyetemi tanár emlék-nyilvánossági sajtópere

Cluj-Kolozsvár, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék harmadik szekciójára előtt kedden délelőtt vette kezdetét dr. Gh. Bogdan Duica kolozsvári egyetemi tanár sajtópere. Az ismertevű professzor ellen halott emlékének gyalázása miatt Vlad aradi tábornok indította meg az eljárást. A tábornok, aki Gheorghie Baritiunak, az erdélyi románság történelmi nevezettségű alakjának egyik unokája, azért indította meg a sajtópert az egyetemi tanár ellen, mert az egyik, a Natiunea-ban írott cikkében azt állította, hogy Gh. Baritiu volt az első, aki a hazugságot az erdélyi sajtóban meghonosította.

A sajtópert tárgyalását már annak idején ismertette az Uj Kelet, amikor a tanuk távolmaradása miatt a tárgyalást október 13-án halasztották. Az elhalasztás után most általános érdeklődés nyilvánult meg a tárgyalás iránt és a főleg egyetemi hallgatókból álló közönség zsufolásig töltötte a tárgyalótermet. A tárgyaláson Gh. Bogdan Duica dr. Munteanu ügyvéd, Vlad generálist pedig dr. Fráncu Amos képviselte. Az ügyészi széklet Colfescu ügyész foglalta el, aki bejelentette, hogy az ügyészség vállalja a vádat.

A délelőtti tárgyaláson a formalitások elvégzése után Munteanu ügyvéd a valódiság bizonyítását kérte és ebből a célból a tanuk névsorának felolvasására tett indítványt, annak megállapítására, hogy a beidézetek megjelentek-e, vagy sem. A tanuk beszólásánál azonban kiderült, hogy a beidézetek nagyrésze nem jelent meg, mire Munteanu ügyvéd haillandó volt elállni a bizonyítástól, hangsúlyozva, hogy védené igazolni tudja állításait tanuk mellőzésével is.

A délutáni tárgyaláson Fráncu

Amos, a főmagánvádló képviselője tar totta meg beszédét s kiemelte azt a történelmi jelentőséget, amelyet Gh. Baritiu működése Románia kulturájára számára képvisel. Hangsúlyozta, hogy Bogdan Duica ebben a kitételben tradíciót sértett, melyhez nem lett volna szabad szentségtelen kezekkel hozzányulnia.

Colfescu ügyész hasonló szellemben szólalt fel és előbb a paragrafusok egész hosszu sorát citálta, amelyeket Bogdan Duica cikke megsértett. Végül Munteanu ügyvéd tartotta meg beszédét, majd az utolsó szó jogán Bogdan Duica szólalt fel. A törvényszék az esti órákban csütörtökre halasztotta az ítélet kihirdetését.

Mentő csillagok a zsidó éjszakában

Isaák Arnold novellái és elbeszélései. Ára 80 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Dávid Golder

A szegény zsidófiúból lett nagyváltó bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszkij regénye egyike az utóbbi évek legnagyobbsikerű könyveinek

Ára fűzve 136 lej,

Ára kötve 204 lej.

Kapható az UJ KELET könyvosztásán Ivában

ÁTMENETI KABAT
RAGLAN Ia FLAUSCH
M. NEUMANN

Lei 1700 és feljebb

Lei 3000 és feljebb

RUHÁRUHÁZ CLUJ, PIATA UNIREI 14.

Köze

Románi

Bucuresti-Bu
Kelet tudósítój
térium mellé
vatal most tett
berében megre
tait, amelyek
egyelőre csak
hetők. Ezzel e
tés arról szám
nuila, a népsz
mondott állásá
dokolja, hogy
az adatok feld
jezésére.

A közzétett
kossága 1930 d
ezer 437 lelket
rint a lakosság
meg:

Erdély
Bánát és Kö
Máramaros
Muntenia
Beszarabia
Moldova
Oltenia
Bukovina

Erdélynek, B
Máramarosnak
396 lakosa van
1910-ben rendez
ezen a területen
köt mutatót
ezen terület lak
kossal szaporod
ban keresendő,
sága mindenütt
vak népesedési
stagnálást jele
kétségtelen def

Az Erdély ter
ezer 544, tehát
él, míg a falvak
lek jut, ami 83
Erdélynek 49 vá
ncipium és 41
piumnak össze
míg az 1910-es
városokban 411
ki. E nyolc mun
lozsvár, Temesv
s, Szatmár, Na
hely. E nyolc vá
tizeden keresztül
képet nyujtanak
1910-ben rendez
1930 évi népszá
lító adatai. Ime

Kolozsvár 3
Temesvár 4
Nagyvárad 4
Arad 4
Brassó 3
Szatmár 2
Szeben 2
Vásárhely 1

A nyolc város
277.331 lélekkel
két évtizedben t
leket tesz ki a

A falvak lakos
az alábbi összeh
megyében defic

Alsófehér
Brassó
Csik
Kolozs
Fogaras
Hunyad
Maros
Udvarhely
Szilágy
Szeben
Szamos
Nagyküküllő
Kisküküllő
Háromszék
Torda
Naszód
Temes
Krassószörény
Arad
Bihar
Máramaros

Ezekből az ad
elmúlt tíz esztén
Marostorda és Kö
vekedett meg te
enc megyében a

Közétették az elmúlt évi népszámlálás hozzávetőleges adatait

Romániának 18 millió 25 ezer 437 lakosa van. A nyolc legnagyobb erdélyi város lakossága negyven esztendő alatt 277 ezer 321 lélekkel szaporodott

Bucuresti-Bukarest, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). A munkaügyi minisztérium mellé beosztott népszámlálási hivatal most tette közzé az elmúlt év decemberében megrendezett népszámlálás adatait, amelyek a hivatal bevallása szerint egyelőre csak hozzávetőlegeseknek tekinthetők. Ezzel egyidejűleg bukaresti jelentés arról számol be, hogy dr. Sabin Mamiia, a népszámlálás vezérigazgatója lemondott állásáról és lemondását azzal indokolja, hogy nem kapott elegendő pénzt az adatok feldolgozási műveleteinek befejezésére.

18 millió lakos

A közétett adatok szerint Románia lakossága 1930 december 29-én 18 millió 125 ezer 437 lelket tett ki. Országrészek szerint a lakosság a következőképpen oszlik meg:

Erdély	3,217.147
Bánát és Körösvidék	2,329.747
Máramaros	1,516.472
Muntenia	4,026.007
Besarábia	2,865.506
Moldova	2,413.323
Oltenia	845.903
Bukovina	811.332

Erdélynek, Bánatnak, Körösvidékének és Máramarosnak összesen 5 millió 546 ezer 896 lakosa van. A magyar rezsim alatt, 1910-ben rendezett legutóbbi népszámlálás ezen a területen 5 millió 242 ezer 024 lakost mutatott ki. Két évtized alatt tehát ezen terület lakossága lig 304 ezer 872 lakossal szaporodott. Ennek magyarázata abban keresendő, hogy már a városok lakossága mindenütt emelkedést mutat, a falvak népességi statisztikája nemcsak hogy stagnálást jelent, hanem egyes helyeken kétségtelen deficitet mutat ki.

Erdélyi adatok

Az Erdély területén élő lakosságból 955 ezer 544, tehát 17,2 százalék városokban él, míg a falvakra 4 millió 591 ezer 352 lélek jut, ami 82,8 százalékának felel meg. Erdélynek 49 városa van. Ezek közül 8 municípium és 41 kisváros. A nyolc municípiumnak összesen 542 ezer 273 lakosa van, míg az 1910-es népszámlálás ugyanezen városokban 411 ezer 466 lelket mutatott ki. E nyolc municípium a következő: Kolozsvár, Temesvár, Nagyvárad, Arad, Brassó, Szatmár, Nagyszeben és Marosvásárhely. E nyolc város lakosságának négy évtizeden keresztül való fejlődéséről érdekes képet nyújtanak az 1890-ben, 1900-ban és 1910-ben rendezett népszámlálásoknak az 1930 évi népszámlálással való összehasonlító adatai. Ime a számok:

	1890	1900	1910	1930
Kolozsvár	37.957	49.295	60.808	98.550
Temesvár	48.403	59.229	72.555	91.866
Nagyvárad	40.750	51.077	64.169	82.355
Arad	43.682	56.260	63.166	77.225
Brassó	32.549	36.646	41.056	56.234
Szatmár	21.218	26.881	34.892	49.914
Szeben	24.766	29.577	41.993	48.013
Vásárhely	15.627	19.522	32.827	38.116

A nyolc város lakossága 1890-től 1930-ig 277.331 lélekkel szaporodott. A legutolsó két évtizedben tehát 1910 óta 130 ezer 807 lelket tesz ki a szaporulat.

Fogy a falvak lakossága

A falvak lakossága ezzel szemben, mint az alábbi összehasonlításból kitűnik, több megyében deficitet mutat.

	1910	1930
Alsófehér	221.618	213.795
Brassó	101.199	164.946
Csik	145.720	146.584
Kolozs	290.547	333.545
Fogaras	95.174	86.461
Hunyad	340.133	331.650
Maros	219.589	289.717
Udvarhely	124.173	130.646
Szilágy	230.140	345.576
Szeben	176.921	193.309
Szamos	248.076	220.353
Nagyküküllő	148.826	148.493
Kisküküllő	116.091	148.340
Háromszék	148.080	136.358
Torda	174.375	181.953
Nászód	127.843	145.423
Temes	505.055	500.416
Krassószörény	467.031	441.656
Arad	419.120	423.754
Bihar	488.465	508.159
Máramaros	145.481	162.050

Ezekből az adatokból kitűnik, hogy az elmúlt tíz esztendő alatt Szilágy, Brassó, Marostorda és Kolozs megye lakossága növekedett meg tekintélyes mértékben. Különc megyében a szaporodás csekély, míg

tiz megyében és pedig: Alsófehér, Hunyad, Fogaras, Szamos, Nagyöküllő, Háromszék, Temestorontál, Krassószörény és Szatmár megyékben a lakosság megfogyatkozott.

Az egész ország területén Ilfov megye

mutatja a legnagyobb lélekszámot: 992 ezer 416 lakos, Bukaresttel együtt. Ezután következnek Bihar és Temestorontál megye. A legkevesebb lélekszáma Câmpulung, Fogaras, Suceava, Falciu és Udvarhely megyéknek van.

Ha azt akarja,

hogy az UJ KELET, az erdélyi zs'ódóság egyetlen organuma, zavartalanul teljesítse kötelességét

Í Z E S S E
Pontosan előfizetésért!

Saragossában három bombát dobtak a terroristák egy zsufolt kávéházba

Madrid, október 13. Saragossa városában még a jelenlegi zavaros spanyol országi viszonyok mellett is megdöbbentő és borzalmas merénylet történt. Eddig még ismeretlen terroristák egy közönséggel zsufolásig megtelt kávé-

házba három bombát dobtak be. A bombák azonban, nem okoztak súlyosabb sérüléseket, mindössze öt-hat ember sebesült meg könnyebben. Annál borzasztóbb hatása volt annak az óriási pániknak, mely a bombamerénylet

után a közönség körében kitört. Az emberek egymást taposva rohantak ki a kávéházból, miközben számos aszszonyt és férfit nyomtak agyon. A rendőrség széleskörű nyomozást vezetett be a tettesek kézrekerítésére.

Másodszor is kialudt önmagától a moreni szonda

Bucuresti-Bukarest, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint annak idején megirtuk a moreni szonda ezelőtt egy hónappal váratlanul kialudt, mielőtt még az Amerikából hozatott két szakértő mérnök hozzáfoghatott volna az oltási munkálatokhoz. A szonda tulajdonosai azt hitték, hogy a tűz kialvása végleges, miután a gáz nyomása jelentős mértékben csökkent és újabb nyersolaj-erupciótól nem lehetett tartani. Emiatt aztán nem tették

meg a szükséges óvintézkedéseket és három napi szünetelés után egy adott pillanatban a több mint két éve égő moreni szonda ismét lángra lobbant.

A szonda tulajdonosainak utasítására a két amerikai mérnök hozzáfogott az oltási munkálatok előkészítéséhez. Egy alaguton keresztül vizet akartak pumpálni a szonda kráterébe, hogy a gáztömegek feltörését megakadályozzák. A két amerikai szakértőnek azon-

ban ezuttal sem volt szerencséje, mert az oltást ismét a természet végezte el. Ma délelőtt 11 órakor hatalmas robbanás zaja verte fel a szonda körül foglalatok munkásokat és közvetlenül ezután a szonda váratlanul kialudt. Kiderült, hogy a szonda kráterének egyike megrepedt és a beomló vagy földtömeg elfojtotta a tűz forrását. Megtörténtek az intézkedések újabb erupció megakadályozására.

Szerelemfeltétsből követte el rémtettét Vulpeanu?

Magánforrásból értesült a budapesti rendőrség Vulpeanu szökéséről

Cluj-Kolozsvár, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Vulpeanu homoszekszuális gyilkossága ügyében kedde semmi fordulat nem állott be. A budapesti rendőrségtől nem érkezett hír arról, hogy Vulpeanu ügyében megindult volna a nyomozás. Különc szennázója egyébként az ügy nek, hogy a budapesti rendőrséget Romániából egyáltalán nem értesítették Vulpeanu szökéséről és csak vasárnap továbbított a biharpüspöki határrendőrség, amely maga is nagyon felületesen volt informálva, egészen hézagos jelentést az ügyről. Jellemző, hogy a budapesti rendőrség csak magánjelentésekből tudta meg, hogy Vulpeanu réntette egyike az utóbbi évek legborzalmasabb bűncselekményeinek és ennek alapján most már remélhető, hogy a budapesti rendőrség megindítja a nyomozást.

Vulpeanu elfogatása azonban még így is valószínű, mert nagyon kevés pénzt vitt magával. Azonkívül is, az ügyről már informáltak a külföldi rendőrségeket és Vulpeanu, aki feltűnően ideges és zavarteszű ember, minden percében elkövetheti azt a hibát, mely végeredményben egyszer mégis rendőrkézre juttatja az összes bunözőket.

A beszercei rendőrség egyébként azt is megállapította, hogy az áldozat és a gyilkos között már hosszú idő óta állnak fenn kapcsolatok. A gyilkosságot valószínűleg egy összeveszés után követte el a tettes, aki a beszercei rendőrség információi szerint mindent elkövetett, hogy Greabut lebeszélje Kolozsvárra való költözéséről. A természetellenes hajlamu ember a maga módja szerint szerelmes volt a fiatal diákba, akit nem akart Kolozsvár-

ra való költözése után elveszíteni.

Vulpeanu elfogatásáig azonban még is homály fedi azt, hogy mi volt a közvetlen oka a gyilkosságnak. Vulpeanu és Flavi Greabu közös autóra mentek, táplálékot vittek magukkal. Csak az autóban támadhatott olyan nézeteltérés közöttük, melynek következtében a gyilkos előrántotta re-

volverét. Általában az a nézet alakult ki, hogy Vulpeanu még az autót elején végezhetett áldozatával és ezután elfoghatta a tett után bekövetkező félelem. Ez a félelem hajította a halott mellett ülő gyilkost Apahidáig, ahol végül alkalmas helyet talált arra, hogy áldozatának holttestétől megszabaduljon.

Teljesíthetetlen feltételekhez köti a kormány a 20 százalékos tarifa-redukciót

Kik kapnak 20 százalékos tarifakedvezményt

Cluj-Kolozsvár október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Ismeretes, hogy az új CFR tarifa 20 százalékkal akarja redukálni a faszállításokat. Ez a husz százalék valamennyire hozzájárulhat a faárak csökkentésének eléréséhez, azonban ezt a 20 százalékos engedményt is olyan feltételekhez köti a CFR, amelyek teljesíthetetlenek. A rendelet szerint csak azok a küldemények részesülnek kedvezményben, amelyek egy feladó egy időpontban, egy állomásról, egy állomásra és egy címre szállít legalább 20 vagon fát.

Mondanunk sem kell, hogy ez a kikötés egészen súlyos feltétel, mert a mai viszonyok között nem lehet egyszerre 20 vagon fa megvételére kötelezni valakit egy jelentéktelen redukció fejében. Ugyanakkor azonban azt is kiköti a rendelet, hogy a husz százalékos redukció csak a 300 kilométernél kisebb távolságokra érvényes. Miután a fa küldeményének legnagyobb része 300 km-t meghaladó távolságra szól, a kormány tulajdonképpen elvette a balkezével azt a keveset is,

amit a jobbkezével adott. Ez az engedmény, ebben a formában egyáltalában nem lesz sok hasznára a fakereskedelemlnek, amelynek munkáját még hatósági kényszerrel is megnehezítik.

NYILATKOZAT. A Drumul Nou című lap október 13-iki számában egy cikk jelent meg Capusan közigazgatási vezérfelügyelő ellen megindult vizsgálattal kapcsolatban. Minhogy a szóbanforgó cikkben az én nevemről is említés tétetett és nem kevesebbet állít a cikk minthogy én lettem volna Capusan inspektor ügynöke, ki kell jelentenem, hogy ez az információ egyáltalában nem felel meg a valóságnak, minhogy Capusan inspektort egyáltalában nem is ismerem. N. Jonescu hirlapíró (Cluj).

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE, HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Ötezer vagon román buza zár alatt fekszik a csehországi dunakikötőkben

A cseh beviteli tilalom a tönk szélére sodorta a bánáti exportöröket. Sürgős intézkedést kér a bánáti kereskedelem

Timisoara-Temesvár, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). A buzakampány befejezése felé közeledik és Európa országainak nagyrésze már be is szerezte buza-szükségleteit. A nagy ipari államok annyira tul vannak terhelve buzával, hogy mindenütt felüti fejét a buza importálásának tilalma. Romániára ez a helyzet rendkívül súlyos és különösképpen nehéz a bánáti piacra nézve, melyet az utóbbi hetek eseményei teljesen imobillá tettek. Az első európai ipari állam, mely megelégedte a fő löseges buzamennyiségek beözönlését, Csehszlovákia volt, ahol most a dunai kikötőkben ötezer vagon román buza vesztegel. A román kormány még csak meg sem kísérelte az intervenciót arra, hogy ez a hatalmas buzamennyiség, melyet a bánáti exportörök szállítottak a cseh határon túlra, felszabaduljon a zár alól.

Az elsikkasztott német-román konvenció

A cseh eset, melyet alább részletesen ismertetni fogunk, különös tanulságok levonására alkalmas. Minden agrárállam számára elsőrendű fontosságú kérdés, hogy buzafelesége számára jóelőre felvevő piac biztosítható. Románia kormánya igazodott ehhez a szükségességhez és a Németországgal kötött kereskedelmi konvenció valóban biztosítani látszott a román buzafeleség elhelyezkedését. Közben azonban a francia-román konfliktus keresztelte a német-román szerződés véglegesítésének lehetőségét, mert a kormány diplomáciai érdekeiből deferálni volt kénytelen, így maradt a bánáti piac felvevő nélkül, mert míg a kulisszák mögötti tárgyalások folytak, addig Németország az óceánon túlról és Oroszországból bőségesen beszerezte buzáját és az év végéig nem is gondolt buzavásárlásra.

A beviteli illeték

Közben létrejött a magyar-osztrák kereskedelmi szerződés is, mely Romániától az ausztriai orientációt is megvonta. A magyar buza-termés elárasztja Ausztriát, melynek több buzára ebben az évben szüksége nem lesz. Az erdélyi és bánáti piacok számára így most az egy Csehszlovákia maradt hátra, itt azonban a cseh kormány már megette az övintézkedéseket, hogy az egyre jobban veszélyeztető buzainvázio ellen védekezzen. Még idejében bevezette a buza beviteli tilalmát azzal, hogy speciális engedélyekhez kötötte a buzabevitelt. Ez a speciális beviteli engedély vagononként 5000 cseh koronába került, ami azt jelenti, hogy a 25 ezer lejes román buza ugyanilyen összeggel megdrágult.

Prémium contra prémium

Amilyen szomorú jelenség ez a bánáti buzapiac szempontjából, éppen olyan nyilvánvaló és előrelátható volt az az intézkedés, amely a román kiviteli prémium ellen irányult. A cseh kormány a román kiviteli prémiummal szemben beviteli prémiummal élt és ez megfojtotta a csehországi import lehetőségét. Súlyosabbá tette ezt a helyzetet az a körülmény, hogy a bulgár és szerb export kénytelen kellenetleget tett a cseh kormány követelésének és kifizette az illetékeket s így alakult elő az a helyzet, hogy a román buza most a cseh dunakikötőkben vesztegel és az exportöröknek semmi reményük nincs arra, hogy veszteglő áruikat értékesítsék.

A valutaáramlás

A cseh kormány intézkedésének magyarázatául szolgálhat az is, hogy a buza beáramlásának következtében Bulgária, és Jugoszlávia nagymennyiségű csehszlovákhoz jutottak. A pénz kiözönlésének megakadályozására léptette tehát életbe legújabb intézkedéseit a cseh kormány, mely arra gondol, hogy a kiáramlott cseh korona a behozatali illetékből részben meg térüljön. Ezzel a váratlan intézkedéssel a cseh kormány az összes buzában érdekelt kereskedőket, elsősorban a romániaiakat, tönk szélére sodorta. Két hete, mióta a beviteli tilalom életbelépett, ötezer vagon buza érkezett a cseh állomsokra, ahol vesztegelnek, mert a kereskedők nem téríthetik meg a hatalmas illetékeket. Az ötezer vagon buza ára a paritáson 125 millió lej és ez az összeg nyolc-tíz bánáti exportör között oszlik meg. Ilyenformán 10-12 millió lej jut egy kereskedőre, akik

ezt a horribilis terhet nem tudják, érthetően elviselni.

Nem fizetik a prémiumokat sem

A kormány pedig a kis ujját sem mozgatja meg, hogy a zár alatt levő buzamennyiséget feloldja. Ugyanakkor a szerb kormány megfelelő közbelépéssel segített a veszedelmen és ma már az a helyzet, hogy a szerb importörök minden nehézség nélkül bonyolítják le tranzakcióikat. Románia, amelyet diplomáciai kapcsolatok is fűznek Csehszlovákiához, meg sem kísérelte, hogy a tönk szélére juttatott bánáti exportörökön segítsen.

Ezt a helyzetet súlyosítja az, hogy az állam már hetek óta nem fizeti ki a kiviteli prémiumokat. A temesvári cégek közül Bughe 120, a Getreide gesellschaft 50,

a budapesti Leszámitoló bank árusztálya 14 millió lej kiviteli prémiumot követel az államtól.

Ezzel szemben a miniszteri látogatások sora nyílik meg a Bánátban. Első hírnöként immár meg is jelent a bánáti látóhatáron Radianu földművelésügyi államtitkár, aki lekötelező udvariassággal fogadta az elébe járuló, panaszkodó delegációkat s mindent ígért: prémiumot, a cseh beviteli tilalom feloldását és mi egyéb nagyszerű kilátásokat. Radianu után — állítólag — Ionescu-Sisesti földművelésügyi miniszter jön a Bánátba s a miniszteri látogatásokat pontos precizitással majd a nagy Argetoianu fogja megfelelő keretek között lezárni.

... de addig minden marad a régiben!

Fried Miksa

A Népszövetségi tanács rendkívüli ülésszaka megkezdte a kínai-japán konfliktus ügyének tárgyalását

Genf, október 13. Kedd délelőtt feltizen egykor a népszövetségi tanács tagjai a főtitkár fogadótermében bizalmas értekezletre jöttek össze, amelyen a japán-kínai konfliktus ügyét vitatták meg.

A japán és a kínai delegátusok erre az értekezletre nem kaptak meghívást.

Ujabb jelentés szerint a népszövetségi

tanács ma délben megkezdte a japán-kínai konfliktus ügyének folytatódó tárgyalását. Egyidejűleg a washingtoni kormány demarsra készül a mandzsuriai konfliktus ügyében, mihelyt meggyőződik afelől, hogy a szemben álló felek egyike a Népszövetségnek adott ígéretét megszegte.

Halálraítélték a görög Landrut

Hét felesége volt, akik közül ötöt meggyilkolt

Athén, október 13. Az athéni bíróság több napi tárgyalás után szombaton a késő esti órákban hirdette ki az ítéletet az ötszörös hitvesgyilkossággal vádolt Kulakszidesz Péter kereskedő bűnperében.

A tárgyaláson a görög Landru töredelmes beismerő vallomást tett:

— Hétszer házasodtam meg. A feleségeim közül ötöt meggyilkoltam és a holttestüket elástam. Kettő természetes halállal halt meg.

A tárgyaláson kiderült, hogy a vérszomjas ember a holttesteket lakásában a padló alatt elásta.

Az államügyészség a tömeggyilkos

unokabátyját, Dimitru Jánost bűnrészességgel vádolta.

A bíróság ötrendbeli gyilkosság bűntettében mondta ki bűnösnek a hitvesgyilkost és kötélláltali halálra ítélte.

Büntérsza két évet kapott. Az ítélet kihirdetése után a görög Landru a vádlottak padjára rogyott és zokogva ismételte:

— Ha van kegyelem a számomra, ne akasszanak fel.

A bíróság kegyelmi tanácsa alakult át és úgy döntött, hogy kegyelemre fogja ajánlani a tömeggyilkost.

Helyreállt a béke a regáti cionista szervezetben

Federatív alapokon reorganizálják a szervezetet, amelynek élére a lemondott dr. Stern helyébe dr. Misu Weissmant választották meg

Bucaresti-Bukarest, október 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). A regáti cionista szervezet vasárnap tartotta Bukarestben rendkívüli konferenciáját, amelyet azért hívtak egybe, hogy megteremtse a békét az egymással harc-

banálló frakciók között. Mint ismeretes, a regáti cionisták legutóbbi konferenciáján komoly nézeteltérések támadtak a klacionisták és a radikális cionisták között. A klacionista delegátusok a revizionistákkal együtt ki-

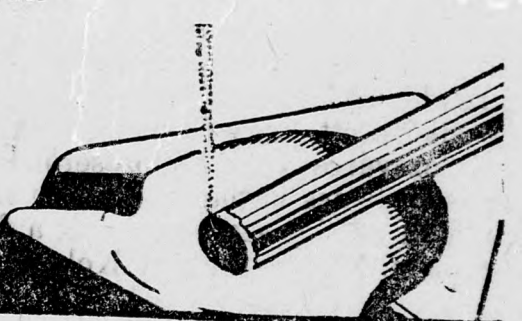

FUMOSAN név alatt új denikotinizált szivarok kerültek forgalomba. Könyvű és kellemes aromájuk van. **Darabja 5 lei.**

FUMOSAN

Dohányosok

Földi Mihály: Hamlet királykisasszony 264 oldal 51 lei
Mereskovszki: Örök utitársak 448 oldal 102 lei
Pirandello: Forog a film 220 oldal 68 lei
Pourtales: Liszt Ferenc élete 248 oldal 68 lei

vonultak a konferenciáról, az ott maradt radikálisok pedig új vezetőséget választottak, amelynek élére dr. S. I. Stern, a Renasterca vezére került. A történiek miatt a klacionisták és a revizionisták távol tartották magukat a szervezet vezetésétől. A béke helyreállítása mulhatatlanul szükségé vált.

A vasárnapi konferencia, amelyen Nurerower főbbi elnököt, a kiegészítő jelvényben zajlott le és azon az összes frakciók résztvettek. Stern dr. elnök jelentést tett a vezetőség ez évi munkájáról, majd benyújtotta lemondását. A jelentéshez a klacionisták nevében dr. Mibashan, a revizionisták nevében Feller és a Zeire Cion nevében Lerner szözltek hozzá, majd a kiküldött bizottság betérjesztette és a konferencia elfogadta a szervezet új alapszabályait. Eszerint a regáti cionista szervezet a jövőben federatív alapokon fog működni. A pártok megtartják akciósabadságukat, de együtt működnek a közös célokért egy minimális program alapján. Ezután megválasztották az új vezetőséget. Elnök dr. Misu Weissmann radikális, alelnökök dr. Mibashan klal és Nusbaum Zeire Cion lettek. A konferencia felhatalmazta az új vezetőséget 250 ezer lejes költségvetés elkészítésére.

Fához kötözte feleségét és egy rozsdás ollóval kivágta a nyelvét

„Többé nem fogsz gunyolódni” — mondotta a merénylő férj

Belgrád, október 13. A szerbiai Szerebenica község határában megdöbbentően furcsa családi tragédia játszódott le. A község egyik tekintélyes gazdálkodója, aki rosszul élt a feleségével, kivágta az asszony nyelvét.

Milosevic Zdravko néhány évvel ezelőtt nősült, de már hónapok mulva különváltan élt a feleségétől, akit a faluban rendkívül önféjű, makacs és összeférhetetlen nőnek ismertek. A szülők közbelépésére a házastársak néhány nap előtt ismét összeköltöztek. Szombatos a határban levő szállásukról gyalog a falu felé igyekeztek, de utközben a házastársak ismét összevesztek. Az asszony szokása szerint gunyolódott a férjével, aki rákiáltott a feleségére:

— Ha még egy szót szólsz, kivágom a nyelved!

Az asszony elhallgatott, de amikor hazaérték, ismét szemrehányást tett valami apróság miatt. A férj annyira felháborodott az asszony megjegyzésein, hogy kötelet vett elő és egy fához kötötte az asszonyt. Ezután egy rozsdás vasalót kerített, a megkötözött asszony elé lépve, így szólott hozzá.

— Többé nem fogsz gunyolódni. Ezzel hátracsavarta az asszony nyakát és kivágta a nyelvét. A szomszédok akadtk rá a megkötözött asszonyra. A csendőrség megindította a nyomozást, de a megsonkított asszony jelekkel adta tudtára a csendőröknek, hogy nem kívánja a férje megbüntetését.

Milosevicet ennek ellenére őrizetbe vették. Az asszony állapota súlyos, mert vérmérgezés fenyegeti.

Olcso Balzac és Dickens könyvek

Balsac: Kispolgárok I-IV. kötet 125 lei
Balsac: Goriot apó I-II. kötet 70 lei
Dickens: Pickwick Klub I-IV. kötet 130 lei
Dickens: Odon ritkaságok boltja I-II. kötet 77 lei
Dickens: Nagy várakozások I-II. kötet 793 oldal 300 lei
Az Atheneum olcso könyvei
Földi Mihály: Hamlet királykisasszony 264 oldal 51 lei
Mereskovszki: Örök utitársak 448 oldal 102 lei
Pirandello: Forog a film 220 oldal 68 lei
Pourtales: Liszt Ferenc élete 248 oldal 68 lei

Kaphatók az **az UJ KELET könyvosztályában** az összeg és portóköltés előzetes bekládése mellett (bélyegben is), vagy utánvétellel.

H
Az UJ KELET
bánság
Főszerke
Felelős
Buka
Hátszegl
Cikkeink ut
megjelöl

— Növekvő hajlammal. E orológiai intérint nyugatról növekvő felhőmal. A hőmérő 18 fok Celsius

— London van, hogy von Londonból je a környéke kőd terjenget lentések két karambolról közelében tö szerelvények, a kőd miatt tak s ezért

— A font az angol szé A londoni sz hivat össze, fogyasztópia lenül végződ széniparnak kevés haszna továbbra is egyes államo érdekében a szirozzák.

— Ujra ha index. Lond tőzsdén az e százalékat adból. A nemz évbeli indexs kal újra hany áll.

— A franc utban van A tik: Farnier jegybank két rika felé az szítsék Lava nácskozásait.

— Vérés Bukarestből szerelmi drá levard Carol Nedelcu Ma kapcsolatok nevű tisztvi lány tegnap ját, akivel a szepteked. E látszottak a szedők a fér találták. A pezi a brai mindketten

— A Mag munkanélkül alkalmazotti teli segélyal október 17-é bász szüreti munkás-Oth 7. szám alal A szüreti m zését egy 5 végzi, parat a Közönség táncosainak lesz a mulat pontja. Min dékban része Boy's Band s atrakciók ta Beléptidj sz jegy 3 szem szervezet ird küld.

— Az Uj tesitjük olvas városokban Schwartz La mu, Pfeffer József Árpá Adolf, Petroz Szilágyosmly Zilahon Dávi pot érdeklő fizetőink és jük előfizetői szal, vagy re tainkhoz, vag ponti megbiz urhoz fordul

HIREK

AN UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
 Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Növekvő felhőzet várható, csapadék-hajlammal. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint nyugatról megélénkülő légáramlással növekvő felhőzet várható csapadék-hajlammal. A hőmérséklet Budapesten ma délben 18 fok Celsius.

— London és környéke felett olyan köd van, hogy vonatok ütköznek miatta össze. Londonból jelentik: Az angol főváros és a környéke felett egész napon át sűrű köd terjedt. Az éjfél felé beérkezett jelentések két kevésbé jelentékeny vasúti karambolról adnak hírt, amelyek London közelében történtek. Az összeütközött szerelvények, köztük egy személyvonat is, a köd miatt lassított sebességgel haladtak s ezért emberéletben kár nem esett.

— A font értékzuhanása sem segített az angol széniparon. Londonból jelentik: A londoni szénkonferencia, amelyet azért hívtak össze, hogy a szénbányák között a fogyasztópiacot szétosszák, eredménytelenül végződött. Kiderült, hogy az angol széniparnak a font romlásából nagyon kevés haszna van és hogy az angol szén továbbra is versenyképtelen, mert az egyes államok a saját termésük védelme érdekében a belföldi szén használatát forszírozzák.

— Újra hanyatlott a nemzetközi tőzsde index. Londonból jelentik: A newyorki tőzsdén az elmúlt héten a részvények 14 százalékot adtak le előző heti értékelésükből. A nemzetközi tőzsdeindex az 1927-ik évből indexszámmal szemben öt százalékkal újra hanyatlott s most 46.7 százalékon áll.

— A francia jegybank két aligazgatója utban van Amerika felé. Párizsból jelentik: Farnier és Lacour-Gayet, a francia jegybank két aligazgatója utban van Amerika felé ezzel a feladattal, hogy előkészítsék Laval washingtoni pénzügyi tanácskozásait.

— Véres szerelmi dráma Brailában. Bukarestből jelentik: Brailában véres szerelmi dráma játszódott le. A Str. Boulevard Carol 204. sz. házában lakott egy Nedelcu Matilda nevű leány, akit réz kapcsolatok fűztek egy Sava Vladimir nevű tisztviselőhöz. A gyönyörű fiatal lány tegnap délután is fogadta udvarlóját, akivel az utóbbi időben gyakran veszekedtek. Egyszerre revolverlövésnek halálosztottak a lakásból és a berohanó szomszédok a férfit holtan, a nőt haldokolva találták. A dráma nagy szenzációját képezi a brailai társaságnak, amelynek mindketten ismert tagjai voltak.

— A Magánalkalmazotti Federáció a munkanélküliekért. A kolozsvári Magánalkalmazotti Federáció a munkanélküliek téli segélyalapja javára szombaton, 1931 október 17-én este fél 9 órakor nagyszabású szüreti mulatságot rendez az Építőmunkás-Otthon, Str. Văii (Patac ucca) 7. szám alatt levő összes helyiségeiben. A szüreti mulatság, melynek megrendezését egy 50 tagból álló fiatal gárda végzi, páratlan meglepetéseket tartogat a közönség részére. Kolozsvár legjobb tanácsainak részvételével tanácsverseny lesz a mulatság egyik legkiemelkedőbb pontja. Minden győztes gyönyörű ajándékban részesül. A zenét a kiváló Young Boy's Band szolgáltatja, Tombola és más attrakciók tarkítják a mulatság műsorát. Beléptidő személyenként 40 lej, család-jegy 3 személyre 100 lej. Meghívókat a szervezet irodája (Építőmunkás-Otthon) küld.

— Az Uj Kelet vidéki megbizottjai. Ertesítjük olvasóinkat, hogy az egyes erdélyi városokban megbizottaink: **Aradon:** Schwartz Lajos. **Besztercén:** Bráver Samu, Pfeifferman Pinkász. **Brassóban:** József Árpád. **Gyulafehérváron:** Löbl Adolf. **Petrozsényben:** Mondschein Károly. **Szilágysomlyón:** Feuerwerker Herman. **Zilahon:** Davidovits Ilus, akik minden a lapot érdeklő ügyben készséggel állnak előfizetőink és olvasóink rendelkezésére. Kérjük előfizetőinket, hogy bármilyen panaszszal, vagy reklamációval helyi megbizottainkhoz, vagy körutja alkalmából központi megbizottunkhoz: dr. Stern Ignác urhoz forduljanak.

Még nem készt el

a szerencsés alkalomtól, hogy kilődás és fáradság nélkül egy csapásra gazdag ember legyen. A Zsidó Kórházegyesületek sorsjátékának most folyó huzásain

közel hárommillió lej

kerül kisorsolásra és valamennyi nyeresémmel azonnal készpénzben lesz kifizetve. Minden sorsjegyvásárlónak a legkomolyabb esélye lehet arra, hogy egy 100 lejes sorsjeggyel megüti a főnyereményt és így

SZÁZÉRT EGYMILLIÓT

nyerhet könnyű szerrel.

Az október hó 5-én megtartott első huzás már bebizonyította, hogy mily páratlan lehetőségeket kínál ez a sorsjáték. Egy Breján János nevű kolozsvári munkanélküli asztalos, lakik Pata ucca 33. szám alatt, 100.000 lejt nyert ezen a huzáson s a nyeresémmel

házaat vett magának

A többi szerencsés nyerők szintén örök hálával fogják emlegetni a Zsidó Kórházak sorsjegyét. Pedig ez még csak az első huzás volt és

még hat osztályon keresztül fogják huzni a Zsidó Kórház sorsjegyét

A nagy nyereseményekre, így az egymillió főnyereményre és a 200.000 lejes nyereseményre csak ezután kerül még a sor.

Ne habozzék tehát, hanem siessen, vegyen száz lejtért egy Zsidó Kórház sorsjegyet, mert önmaga ellen vétkezik, ha elmulasztja ezt a ritkán kínálkozó alkalmat. A nyeresemények kifizetését Erdély legnagyobb bankja, az Erdélyi Bank és Takarékpénztár R. T. Cluj, garantálja.

Legközelebbi huzás október 19.

Postai megrendelésnél 100 lej ellenében küld sorsjegyet a Zsidó Kórházegyesületek Központi Sorsjátékintézősége, Cluj, Piata Unirii No. 20.

Vegyen Zsidó Kórház sorsjegyet!

A perzsa zsidók között ijesztő mértékben szedi áldozatait a keresztény és izlám misszió

Dr. Fischel a jeruzsálemi egyetem tanárának beszámolója

Berlin, október 13. A jeruzsálemi héber egyetem tanára, dr. Walter Fischel aki most tért vissza Perzsiából ahol tudományos kutatásokat végzett, Berlinben a Zsidó Távirati Iroda egyik munkatársa előtt nyilatkozott a perzsi zsidók helyzetéről.

— A Perzsiában élő 60.000 zsidót — mondotta a tudós — Riza Khán, az új sah teljesen egyenrangusította. A perzsa alkotmány elismeri a zsidó és keresztény kisebbségeket, állami védelmet nyújt nekik és a perzsa parlamentben egy zsidó képviselő védi a zsidóság érdekeit. Oriási haladás ez, ha meggondoljuk, hogy a 20-ik században napirenden voltak a kénszer-kitéréssek, amik egész zsidó községeket kiirtottak.

— Politikai tekintetben javulás történt, azonban kulturális és gazdasági téren a zsidók állapota nagyon elszomorító. A zsidóknak nincs pénzük isko-

láik fentartására. Egykor az Alliance segélyezte őket újabb időben azonban a segélyezés teljesen csökkenett. Ez okból a zsidóknak jelentékeny része az asszimiláció útját választotta.

— Perzsa számos városában százával élnek zsidó családok, mint látszat-mohamedánok (anuszim), akik szeretnének visszatérni a zsidó vallásra, de erre semmi kilátás nem mutatkozik. Ellenben a keresztény misszió egyre sikeresebben térít a zsidók soraiban, különösen a nép utolsó rétegeiben.

— Egyes városokban azonban a Balfour-deklaráció megjelenése óta a zsidók között elterjedt a héber nyelv tanulása. Hat évvel ezelőtt a kormány eddig még ki nem derített politikai okokból, betiltotta a cionista munkát. Ami súlyos csapást jelent a perzsa zsidóság kulturális előbbrejutása szempontjából.

— Lemondott a bolgár miniszterelnök. Bécsből jelentik: Malinoff bolgár miniszterelnök — mint Szófiából jelentik — egészségügyi okokból betérjesztette lemondását. Boris király Usanoffot bízta meg az új kormány megalakításával.

— Eljegyzés. Rosenzweig Elza Cluj és Fisch Sándor Oradea jegyesek.

— Edison újra eszméletre tért. Londonból jelentik: Az amerikai West-Orangeból jelentik, hogy Edison 18 órai eszméletlenség után újra magához tért s táplálékot vett magához. Az orvosok szerint közvetlen haláiveszély jelenleg nincsen s az aggastyán még napokig, esetleg hetekig élhet.

— Bogdan ezredes a bánági csendőrség felügyelője. Bogdan Aurel csendőrezredes, a bánági csendőrfelügyelőség helyettes vezetőjét felügyelővé nevezték ki. Bordan Szilviusz tábornok, aki eddig a csendőrfelügyelőség élén állott, vezérfelügyelői rangot kapott és az ország nyugati részének összes felügyelőségei felett gyakorol ellenőrzést.

Premier a Szinkör Mozgóban. Szerdán, 14-én és a következő napokon a Szinkör-Mozgóban a Metro Goldwyn tizenegy felvonásos zenés, színezett, pazar kiállítású, elbájolóan kedves melódiákkal telített operett attrakciója: A VIII. osztály (Diák-szeralem). A főszerepekben az elragadóan szép és ragyogóan temperamentumos Gilda Gray és Percy Marmont. Kiegészítésül vetítésre kerül a legújabb Miksi Maus burleszk. Előadások kezdete: 7/3, 7/5, 7/7. Helyárak valamennyi előadáson: 10, 20, 30 lej.

— Eljegyzés. Fischmann Janka Sighet és Smilovits Miklós Vulcan jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Már Benes is pesszimista. Prágából jelentik: Benes a nemzeti szocialista párt nagygyűlésén pesszimista hangú beszédet mondott. Szerinte Európa külpolitikai helyzete a háború befejezése óta ma a legsúlyosabb. A helyzet jellemzője: mindenki haragra mindenki ellen. Ha a katasztrófától a világ szabadulni akar, új fejlődésnek kell jönnie.

— A Paul Ehrlich Orvostudományi Egyesület f. hó 15-én, csütörtökön este fél 9 órakor tartja új helyiségében: Szentgyház ucca 4. sz. alatt 28. rendes tudományos szakkülését, melynek programja a következő: Betegbemutató, demontáció: a) Dr. Heller József: Ikerterhességűt született Poetus papyraceus. b) Dr. Grünwald Ernő és dr. Taub Vilmos: 1. Aerophagia 2 éves gyermeknél, 2. tüdőaffekció érdekes esete 11 éves gyermeknél. Előadások: 1. Dr. I. Normand: Zehn Jahre Insulin in der Behandlung der Zucker krankheit. 2. Dr. Vass Zoltán: Beszámoló a nemzetközi stomatológiai kongresszusról.

— Mikor a soffőr örült. Berlinből jelentik: Hannoverben egy elmebajos soffőr autójával belerohant a biciklizők közé. Két biciklista nőt súlyosan megsebesített, majd üldözöbe vett egy biciklis férfit, akit haláragasztott. Ezután egy munkástömegbe rohant be az autó s a munkások közül többet súlyosan megsebesített. A gázoló soffőrt még eddig nem sikerült letartóztatni.

NAPROL-NAPRA

Newyorkban tegnap boxmérkőzés volt Sharkey és Primo Carnera között. A 15 menetes mérkőzést Sharkey nyerte meg pontosan győzelmet aratva az olasz óriás fölött. Carnerának ez volt első veresége. Sarkey jogot nyert arra, hogy Schmellinggel, a világbajnoki címért megmérkőzzék. A küzdelmet 40 ezer ember nézte végig.

— Az Indiana állambeli Columbus Cityben egy repülőgép robogó gépkocsira zuhant. Az autó három utasa szörnyethalt, a pilóta súlyosan megsebesült.

— Yarmouthban egy heringfüstölőtelep félmillió füstölés alatt álló heringgel teljesen elégett.

— Jahore szultánja ötezer fontot ajánlott fel az angol államkincstárnak.

— Fia segítségével megölte férjét, hogy a biztosítási összeget megkapja. Prágából jelentik: Csehszlovákiában egy Luptak nevű vendéglős fia éjjel azzal lár-mázta fel a csendőrséget, hogy szüleinek házaat rablók támadták meg. A csendőrok nyomban a helyszínre siettek, ahol az öreg Luptakné megkötözve találták, a vendéglősnek azonban nem volt semmi nyoma s csak másnap reggel találták meg holtan, szétvert koponyával. Az öreg asszony azt vallotta, hogy férjét a rablók elhurcolták, kiderült azonban, hogy az anya és a fia együtt készítették elő a rablótámadást és ök ölték meg az apát, aki harmincezer koronára volt biztosítva és halálát nem tudták kívánni.

— Kommunista összeesküvést lepleztek le Buenos-Airesben. Newyorkból jelentik: Buenos-Airesben kommunista összeesküvést lepleztek le, melynek célja Uruburi köztársasági elnök megölése és a közhatalom birtokba vétele volt. A rendőrség az összeesküvést letartóztatta.

— Orvosi hír. Dr. Mandel József v. bécsi körboncnok és a Wenkeback-klinika orvososa Bécsből hazaérkezve rendelőjét megnyitotta. Targu-Mures (Marosvásárhely), Str. Calarasilor (Kossuth L. u.) 9. Rendel sziv, tüdő és reumatikus betegek részére.

— A Zsidó Nemzeti Szövetség temesvári helyicsoportja vasárnap tartotta meg ezidei közgyűlését Nobel Sándor dr. helyi elnök vezetésével. A különböző jelentések meghallgatása után a következő tiszti kart választották meg: elnök Nobel Sándor dr., ügyvezető elnök Márton Zsigmond, alelnök Márton Béla, pénztárnok Drechsler Gyula, ellenőr Salamon László és dr. Erdélyi Lajosné, K. K. L. biztos Löbl Henrik, K. H. biztos Reitter Károly, hznagy Bömchis Nándor, ifjúsági referens Reitter Ernő, ügyész Weiss Arnold dr., jogvédők Weiss Artur dr., Wiener Mór dr., Gonda Márton dr. Választmány: Böhm Albert, Braun Ernő, Biró József, Breuer Lajos, Delmár Gyula, Faber Márk dr., Fleischer Lipót, Fuhrmann József, Gutfreund Emil, Gábor Dezső dr., Holländer Miksa, Charnatz Hans dr., Reick Adolf, Rosenfeld Emil dr., Giszkalay János, Marcu Romascanu, Schulz Arnold, Szentes Dezső, Ungár Sándor, Székely Zoltán, Heskia Jean, Brisker Ezékiel dr., Lénárt Ernő dr., Pető Tibor, Bing Árpád, Vermes Ernő, Kastriener Samu, Kaufteit Géza, Márton Izidor, Schlesinger József, Mayer Rudolf, Merbl Arnold, Mannheim Lajos, Neumann Sándor, Wohlstein Lipót, Kun Adalbert, Singer Jakab dr., Drechsler Miksa dr., Szirmai Ernő, Wächter Ede, Neuwelt Pál, Baruch Salamon, Lustig Ferenc, Fischer Mór, Perlstein Artur dr., ifj. Temmer Jakab, Bömchis Nándor, Singer Jakab. A WIZO részéről: dr. Róth Dezsőné, Reitter Lunka, dr. Handler Rudolfné, dr. Nobel Sándorné, dr. Weil Adolfné, dr. Gonda Mártonné, Rothbart Jakabné, Bömchis Truci, dr. Erdélyi Lajosné, Kende Ráchel, továbbá az ifjúsági szervezetek képviselői.

Olcsó könyvadás!

Benamy Sándor: Kajüt 30 lej
 Kistemaerkes Váitot elülfogat 66 lej
 Cocteau A párizsi fiu 66 lej
 Miklós Jenő: Madárka 66 lej
 Szilágyi András: Az új pástor 95 lej
 Komor: Fischmann S. Utoda 190 lej
 Paul Busson: A szegény Dronte élete
 Kaphatók az Uj Kelet könyvtárában

1931 október 14.

enciáról, az ott ma-
 pedig új vezetőséget
 lynek élére dr. S. I.
 rea vezére került. A
 klacionisták és a
 tartották magukat
 sétől. A béke helyre-
 bi elnököt, a majd
 anul szükségé vált.
 onferencia, amelyen
 bi elnököt, a majd
 en zajlott le és azon
 k résztvettek. Stern
 tett a vezetőség ez
 majd benyújtotta le-
 téshez a klacionis-
 Mibashan, a revizio-
 eller és a Zeire Cion
 szoltak hozzá, majd
 ság betérjesztette és
 gadt a szervezet új
 szerint a regáti cio-
 a jövőben föderatív
 ódni. A pártok meg-
 ságukat, de együtt
 s célokért egy mini-
 apján. Ezután meg-
 n vezetőséget. Elnök
 nn radikális, alelnö-
 a klal és Nusbaum
 A konferencia fel-
 vezetőséget 250 ezer
 elkészítésére.

zte feleségét dsás ollóval a nyelvét

szgunyolódni“ — merénylő férj

13. A szerbiai Szreb-
 rában megdöbbentően
 édia játszódt le. A
 telyes gazdálkodója,
 feleségével, kivágta az

ko néhány évvel ez-
 ár hónapok mulva
 feleségétől, akit a falu-
 jú, makacs és össze-
 ismertek. A szülők
 zastársak néhány nap
 ltöztek. Szombatos a
 asukról gyalog a falu
 utközben a házastár-
 ttek. Az asszony szo-
 lódott a férjével, aki
 re:

allgatott, de amikor
 emrehányást tett va-
 A férj annyira fel-
 szony megjegyzéseim,
 és egy fához kötötte
 egy rozsdás vasalót
 tözött asszony elé
 zszá.

sz gunyolódni,
 ta az asszony nyakát
 A szomszédok akad-
 asszonyra. A csend-
 nyomozást, de a meg-
 eleklét adta tudtára
 hogy nem kívánja a

k ellenére őrizetbe
 állapota súlyos, mert
 et.

szó s Dickens yvek

I-IV. kötet 125 II
 I-II. kötet 70 II
 Club I-IV. kötet 130 II
 ságok boltja 77 II

kozások I-II. 300 II

olcsó könyvek

et királykisasz- 51 II
 titársak 448 102 II
 film 220 oldal 68 II
 enc élete 248 68 II

tók az
 nyvosztályában
 ltség előzetes bekl-
 ben is), vagy után-
 tel.

